

3. SZÁMÚ MELLÉKLET (A PÁLYAMUNKA BORÍTÓLAPJÁNAK MINTÁJA)

37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia
Állam- és Jogtudományi Szekció

Budapest, 2025. március 24–26.

Rendező intézmény:
Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar

Állam- és Jog-
tudományi Szekció

**A társaságalapítás uniós jogi
keretrendszere és hatása a magyar
jogfejlődésre**

**The EU legal framework for company
formation and its impact on the
development of Hungarian law**

Kézirat lezárásának dátuma:

2024.05.22.

A pályamunkám anyagára tekintettel, a hazai (magyar) forrásokon kívül, számos külföldi, idegennyelvű forrást is fel kellett használnom.

E tekintetben, nyilatkozom, hogy a dolgozatom elkészítése körében mesterséges intelligenciát vettem használatba, azon belül is a Deepl, valamint a Chatgpt programokat.

Ezen oldalak felhasználása kizárólag fordítási céllal került felhasználásra, révén az idegennyelvű anyagok nyelvtani bonyolultsága és azok, saját anyanyelvemen való jobb megértése érdekében, mely kulcsfontosságú szerepet játszott a kutatásom során.

Tartalomjegyzék

Tartalom

I. Bevezetés	1
II. Az Európai Unió társasági jogának eszmerendszere	2
III. Az Európai Unió gazdasági társaságokra vonatkozó jogszabályai	5
III. 1. Áttekintés az Európai Unió társasági jogának uniós alapjairól	5
III. 1. 1. Letelepedés szabadsága	5
III. 1. 2. A négyes szabadság joga és tőke mozgás szabadsága	6
III. 1. 3. A társaságok személyes joga	7
III. 2. Társasági jogi irányelvek	8
III. 3. Az (EU) 2017/1132 társasági jogi irányelv	9
III. 3. 1. Az (EU) 2017/1132 társasági jogi irányelv alapvető céljai	11
III. 3. 2. Az irányelv által bevezetett újítások	12
III. 3. 3. Az (EU) 2017/1132 irányelv gazdasági társaságok alapítására vonatkozó rendelkezései	14
III. 4. A társaságok online alapításának keretrendszere	16
V. A magyar jog fejlődése az irányelvek implementációjának tükrében	19
VI. Szupranacionális társasági formák	24
VI. 1. Az Európai Gazdasági Egyesülés (EGE)	25
VI. 1. 1. Az Európai Gazdasági Egyesülés alapítása	25
VI. 1. 2. Az Európai Gazdasági Egyesülés magyar jogra gyakorolt hatása	26
VI. 2. Az Európai Részvénytársaság (SE)	27
VI. 2. 1. Az Európai Részvénytársaság alapítása	29
VI. 2. 2. Az Európai Részvénytársaság magyar jogra gyakorolt hatása	31
VI. 3. Az Európai Szövetkezet (SCE)	32
VI. 3. 1. Az Európai Szövetkezet alapítása	33
VI. 3. 2. Az Európai Szövetkezet magyar jogra gyakorolt hatása	34
VII. Záró gondolatok	35
MELLÉKLETEK	37
IRODALOMJEGYZÉK	47

I. Bevezetés

„Számos vállalat keresi versenyképességének megőrzése céljából az azonos érdekekkel rendelkező vagy ugyanazon nehézségekkel küszködő vállaltok együttműködését. E cél európai megvalósítása bizonyos nagyságú társaságoknak már sikerült (ilyen kooperációra került sor a légiközlekedés területén – Airbus) ... Ezért valamennyi tagállam számára közös jogintézményt kell teremteni, mely könnyen kezelhető lenne, s mely áthidalná az egyes államok jogrendszerei állította akadályokat.”¹

E dolgozat írásának megkezdését megelőzően tudatosult bennem, hogy a társasági jog kapcsán szeretném az ismereteimet elmélyíteni azáltal, hogy ezen jogterületre koncentrálni kezdek bele kutatómunkámba. Már az elején rá kellett jönnöm, hogy egy igen komplex és sokrétű jogterületről van szó, így a témámat le kellett szűkíteni egy vélhetően kis részre, amely végül a társaságok alapítása lett.

Amellett, hogy döntést kellett hoznom, hogy e jogterületen belül melyik aspektus kerüljön feldolgozásra, szintén választanom kellett a társasági jog „dimenziói” közül. Ez alatt azt kell érteni, hogy lehetőség volt csak hazánkban jelen levő szabályozás bemutatására, azonban fontosnak tartottam a nemzeti szint mellett a nagyobb képet is bemutatni, így a választás végül az Európai Unió keretrendszerének egyidejű vizsgálatára esett.

E téma kifejtése során törekedtem arra, hogy nemcsak a jelenleg hatályos szabályozást mutassam be, hanem reflektáljak a korábban létrehozott rendelkezésekre, illetve arra, hogy ezek milyen mértékben maradtak fenn a jelenlegi előírások körében. Ugyanis szinte lehetetlen arról beszélni, hogy milyen előírásoknak kell megfelelni, ha nem tekintünk vissza arra, vajon miért volt szükség ezek meghozatalára, valamint milyen folyamatok, változások vezettek ahhoz, hogy végül az adott rendelkezések elérjék végső vagy jelenlegi formájukat, tartalmukat.

A jogfejlődésben szerepet kapott a digitalizáció is, hiszen a hatályos jogszabályok megújulásának elsődleges okát e folyamatos változások okozzák. A technológia rapid fejlődésével a jogszabályok összeegyeztetése, új jogszabályok alkotása, megoldások kidolgozása egy természetes folyamat részét képezi. Ez azzal magyarázható, hogy a jog egy olyan terület, amely nem engedheti meg magának a lemaradást, mivel az súlyos

¹ GANSKE, JOACHIM: *Das Recht der Europaeischen wirtschaftlichen Interessenvereinigung*, Rehm, Munich, 1988, 26.

következményekkel járhat. Ennek fényében a dolgozatban szó esik az online cégalapításról, valamint a tagállamok általi kötelezettségvállalásról, amely a cégeljárásuk digitalizációját illeti.

Összegzésképpen elmondható, hogy a dolgozat kutatási célja egy friss és átlátható perspektíva adása olyan jogterület kapcsán, mely hosszú utat futott be és melynek fejlődése a társasági jogi irányelvek kodifikációja folytán előremutató. A kutatási eredmények rendszerező jellege mind az elmélet, mind a gyakorlat számára segítséget nyújt a többszintű jogszabályi környezetben való eligazodásban. Jogtudományi szakirodalom kisebb mértékben érhető el, éppen ezért a vizsgálat alapját a másodlagos uniós jogi aktusok primer elemzése adja. A kutatás leíró jellegű eredményeit összefoglaló táblázatok összegzik.

II. Az Európai Unió társasági jogának eszmerendszere

A közösségi jogalkotást akként tudnánk jellemezni, mint egy érmét, amelynek egyik oldalán a jogharmonizáció, a másikon pedig a sui generis, nemzetek felletti jog áll. Ezen fejezet célja, hogy egy rövid történeti áttekintés révén rávilágítson az Európai Unió társasági jogának az idők során immáron kifejeződött alapjaira, amelyet a dolgozat végén található I. sz. melléklet is szemléltet.

A jogharmonizáció egy jogalkotási folyamat, amely azt a célt szolgálja, hogy az Európai Unió tagállamai teljesítsék az uniós jogból eredő jogharmonizációs kötelezettségüket azzal, hogy általuk alkotott nemzeti jog megfeleljen az Unió ezzel szemben támasztott harmonizációs kritériumainak és ezáltal a tagállami jogrendszerek egymáshoz való közelítése megvalósulhasson.²

Elsősorban le kell szögezni, hogy az Európai Unió társasági jogát szabályozó előírások többféle jogforrásban lelhetők fel, azonban a „fő” rendelkezéseket irányelvek, a szupranacionális társaságok esetében rendeletek tartalmazzák. A legelső irányelv majdnem 60 évvel ez előtt került megalkotásra és jelentősége nem csupán abban rejlik, hogy ez volt az első kifejezetten társasági jogra vonatkozó szabályozás, hanem ez volt egyben a Tanács első irányelve is. Az 1968-ból származó 68/151/EGK irányelv preambuluma tartalmazza a jogalkotási aktus célkitűzéseit, így köztük különösen nagy szerepet kap a harmadik személyek védelme.

² BLUTMAN LÁSZLÓ: *Az Európai Unió joga a gyakorlatban – a Brexit után*. HVG-ORAC, Budapest, 2020. 31-73. o.

Az irányelv az alanyi hatállyal összefüggésben leszögezi, hogy a tőkeegyesítő társaságok³ (korlátolt felelősségű társaság, részvénytársaság, valamint hazánkban nem létező társasági forma a betéti részvénytársaság) tevékenysége gyakran országhatárokon átnyúlik, ezért indokolt egy egységes norma megteremtése, amelynek alkalmasnak kell lennie a nemzeti jogszabályok összehangolására, ami közvetetten elősegíti a közös (belső) piac megerősítését. További okként felvetődik a felelősség kérdése is, hiszen a tőkeegyesítő társaságok marginális jellemzője a korlátolt felelősség, pontosabban a tagi felelősség hiányának intézménye.

Bár az irányelv kiemeli, hogy a szabályozás megalkotásának egyik indoka az országhatárokon átnyúló tevékenység regulálása volt, mégis szabályozása szűkkörű, mindössze a társaságok érvénytelenségére, azok által vállalt kötelezettségek érvényességére, valamint az adatszolgáltatás és közzétételre terjedt ki, de nem nyújtott megoldást a társaságok szorosabb együttműködésének elősegítésére. Az első, e körben relevanciával bíró jogalkotási aktus a tőkeegyesítő társaságok határokon átnyúló egyesüléséről szóló 2005/56/EK irányelv volt, amelynek elsődleges célját képezte a különböző tagállamokban elhelyezkedő társaságok egyesülése körében fennálló jogi és igazgatási nehézség eltörlése.

Az idők során további, de a társasági jog csak egyes részkérdései is kerültek fókuszba egy-egy irányelv keretein belül, így többek között: a társaság alapítása, a tőkeemelés, a beolvadás, az összeolvadás vagy az egyszemélyes társaság. A ma hatályos (EU) 2017/1132 irányelv ezen aspektusokat felölve, egy hat irányelvet kodifikáló szabályozást tartalmaz és a korábbi előírásokat felhasználva megoldást kínál a modernkor joghézagjainak feloldására.

A modernkor igényeinek megfeleltetése körében a társasági jogi jogfejlődés körében mindenképpen szót kell ejteni, hogy az Európai Unió továbbfejlesztve a belső piac ötletét előrukkolt a digitális egységes piac koncepciójával.⁴ A társasági jog tekintetében a legnagyobb újítást az egységes digitális kapu jelentette. Ezen online platform lehetőséget biztosít a cégek, valamint polgárok számára, hogy a megtalálják a számukra megfelelő uniós szabályra, jogra, valamint eljárásokra vonatkozó információkat, ezenfelül elvezeti őket azon weboldalakhoz,

³ SZIKORA VERONIKA: *Az összehasonlító jog fókuszában: Az európai társasági jogi jogközelítés.* (<https://dea.lib.unideb.hu/server/api/core/bitstreams/ed7b3275-bcb1-4f21-afaa-d0d7b93681ae/content>, letöltés ideje: 2024.01.25.) 183.

⁴ Európa Parlament oldala – Ismertető az Európai Unióról (<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/43/a-mindenutt-jelen-levo-digitalis-egyseges-piac>, letöltés ideje: 2024.01.25.)

ahol az adott eljárást online úton elintézhetik.⁵ A digitális kaput létrehozó (EU) 2018/1724rendelet célja, hogy valamennyi eljárás teljes mértékben online tudjon lezajlani,⁶ ezen rendelethez társul a társasági jogban az (EU) 2019/1151 irányelve, amely a tőkeegyesítő társaságok alapítására, fióktelep online bejegyzésére, valamint egyéb online eljárások tekintetében állapított meg speciális szabályokat. Az irányelv rendelkezései egy későbbi fejezet során kerülnek részletesebb kifejtésre.

A jogharmonizáció mellett megjelent az egységes jogalkotás iránti erőteljesebb igény,⁷ amely nemzetek feletti elem a szupranacionális társaságokban ölt testet az egységes piac létrehozását, gazdasági kapcsolatok elmélyítését, az államok közötti kooperáció elősegítését célozva. Az Európai Unió szükségesnek érezte egy saját, általuk generált társasági forma alapítását, amely egy egységes szabályozást követve hozható létre valamennyi tagállam területén. Mindennapi szóhasználatban az eredeti, Magyarországon fellelhető dolgokat *hungarikumnak* szoktuk nevezni, így analógiával az Európai Unió számára a szupranacionális társasági formák „*uniókumoknak*”.

A nemzeti társaságokkal ellentétben a szupranacionális társaságok meghatározott kiváltságokkal rendelkeznek, különösen, hogy uniós jogalanyisággal rendelkeznek. Ezen társasági formák a következők: az Európai Gazdasági Egyesülés, az Európai Részvénytársaság, illetve az Európai Szövetkezet.⁸ Az uniós jogalanyiság alatt azt kell érteni, hogy ezen társasági formák területi hatálya megegyezik az Európai Unió földrajzi területével, valamint jogalapjukat uniós normák képezik.

Összegzésképpen az uniós jogalkotás hatáskörébe azon eredeti vagy származtatott alapításhoz kapcsolódó társasági jogi területek tartoznak, amelyek a tőkeegyesítő társaságok határon átnyúló tevékenységéhez vagy a belső piac hatékony működéséhez kapcsolódnak, különös tekintettel a harmadik személyek védelmére és a digitális egységes kapura.

⁵ Your Europe hivatalos oldala (<https://europa.eu/youreurope/#hu>, letöltés ideje: 2024.01.25.)

⁶ Egységes digitális kapu összefoglaló dokumentum (<https://eur-lex.europa.eu/HU/legal-content/summary/the-single-digital-gateway.html>, letöltés ideje: 2024.01.25.)

⁷ KENT, P.: *Law of the European Union*. Longman Pub Group, London 2001, 196.

⁸ SZIKORA, 188.; Emellett a Bizottság javaslatot tett az európai alapítvány, valamint az egyszemélyes korlátolt felelősségű társaság (SUP) mint új uniós társasági forma létrehozására is, azonban ezeknek a tárgyalása megakadt.

III. Az Európai Unió gazdasági társaságokra vonatkozó jogszabályai

III. 1. Áttekintés az Európai Unió társasági jogának uniós alapjairól

III. 1. 1. Letelepedés szabadsága

Az Európai Unió nevéből kitűnik az egység, összetartás gondolata, amelyet a szervezet fontosnak tart rendelkezéseiben is tükrözni. Ehhez az ideológiához szorosan kapcsolódik a diszkrimináció tilalma, valamint az egyenlő bánásmód elve. Mindkét alapkő más-más megközelítésből, de ugyanazon joghézagot kívánja megoldani, amely az egyik uniós tagállam jogalanyának jogérvényesítése egy, az Unióban elhelyezkedő másik tagállamában. Ezen eszmék helyet foglalnak az Európai Unió működéséről szóló szerződésben, amelyek tiltják az állampolgárság alapján történő bármely megkülönböztetést.⁹ Bár mikro-szemléletű szabályozásról van szó, tehát csupán a természetes személyekre, azaz állampolgárokat fókuszál, mégis a gazdasági társaságokra is hatással bír, ugyanis egy gazdasági társaság diszkriminációja közvetetten kihat annak tulajdonosaira is.

Az első tényleges rendelkezés, amely közvetlenül rendelkezett a gazdasági társaságok jogállásáról, a letelepedés szabadsága körében lelhető fel. Ezen alapszabadság a diszkrimináció tilalmának megfelelően tiltja valamely tagállam állampolgárának egy másik tagállamban történő szabad letelepedés korlátozását. Ezzel összhangban a korábban említett Európai Unió működéséről szóló szerződés előírja, hogy azon gazdasági társaságokat, amelyeknek létesítő okirat szerinti székhelye, központi ügyvezetése vagy üzleti tevékenységének fő helye az Unió területén helyezkedik el, ugyanolyan elbánásban kell részesíteni, mint valamely tagállam állampolgárait.¹⁰

A rendelkezések kapcsán továbbá meg kell különböztetni az elsődleges, illetve a másodlagos letelepedést. Elsődleges letelepedés azt jelenti, hogy az eredeti társaság jogi személyiségének megtartása mellett áthelyezze székhelyét az egyik tagállamból a másikba.

⁹ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 18. cikk; OSZTROVITS ANDRÁS (szerk): *Az Európai Unióról és az Európai Unió Működéséről szóló Szerződések Magyarázata* 2. Complex Kiadó, Budapest, 2011. 989-1004.;

¹⁰ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 54. cikk; OSZTROVITS, 2011. 1365-1371.

Másodlagos letelepedés alatt pedig a társaságok azon jogát értjük, hogy leányvállalatot vagy fióktelepet létesítsenek egy másik tagországban.¹¹

A kettő közötti különbség megfigyelhető abban, hogy ameddig az elsődleges letelepedés szabadsága bármely uniós polgárt megilleti, addig a másodlagos letelepedés szabadságával viszont csak akkor lehet élni, ha az anyavállalat székhelye az Európai Unión belül van. Így például, amennyiben egy uniós állampolgár vállalatot alapít Szerbiában, majd utóbb e vállalathoz leányvállalatot szeretne létrehozni Magyarországon, úgy erre az esetre az Európai Unió működéséről szóló szerződésben foglalt letelepedés szabadságának rendelkezései nem alkalmazhatóak.¹²

III. 1. 2. A négyes szabadság joga és tőkemozgás szabadsága

A négyes szabadság jogának intézményét az Európai Unió Bíróság joggyakorlatának figyelembevételével alakította ki a jogirodalom. A Bíróság precedensértékű döntései¹³ révén járult hozzá a társaság létrehozására vonatkozó szabályok és elvek kimunkálásához, ezen jogterület alapköveinek megteremtéséhez. Szerepe a jelenkorban sem elhanyagolható, mivel olyan ügyekben gyakorol döntéshozatali jogot, amelyek az uniós jog egységes értelmezésére és alkalmazására vonatkoznak a társaságok alapítása során. E döntések általában iránymutatóként szolgálnak az uniós tagállamok számára, és segítik az egységes jogalkalmazást az Európai Unió területén.

A négyes szabadság jogai egyrészt az alapítókra, a társaság tulajdonosaira, valamint magára a társaságokra is vonatkoznak. Ennek megfelelően az első jog az alapítók szabadsága, hogy bármely tagállamban gazdasági társaságot hozzanak létre. A második a társaság tulajdonosainak joga arra, hogy gazdasági tevékenységüket egy adott államban adózó hazai vagy külföldi gazdasági társaságon keresztül gyakorolhassák. A harmadik a szabad döntést foglalja magába arra vonatkozóan, hogy a gazdasági jelenlét leányvállalaton vagy fióktelep útján valósul meg. A negyedik jog a gazdasági társaságok, valamint tulajdonosaik joga, hogy ugyanazon elbánásban részesüljenek, mint azon tagállamok hazai gazdasági társasága.¹⁴

¹¹ GOMBOS KATALIN: *Európai jog – Az Európai Unió jogrendszere*. Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest, 2020. (https://mersz.hu/dokumentum/m742YOV1804_1/, letöltés ideje: 2024.01.25.)

¹² CZIGLER DEZSŐ TAMÁS: *Az Európai Unió kollíziós társasági joga*. (ÁJT, 2010/4., 383-420.)

¹³ Überseering ügy, Daily Mail ügy, Centros ügy

¹⁴ WERLAUFF, E.: *EC Company Law*. *European Business Law Review*, May/June 1998, 169-170.

A négyes alapelvekhez szorosan kapcsolódik a tőkemozgások felszabadításának szabályozása. Ez utóbbi szinte szimbiotikus kapcsolatot épít ki a letelepedés szabadságával, valamint a fent felsorolt alapelvekkel, hiszen ez utóbbiak mit sem érnek anélkül, ha a társasági formát öltő befektetésekhez szükséges tőkejavak mozgása korlátozott lenne, és az egyik tagállamban alapított társaság által megtermelt tőkét ne lehetne korlátozásmentesen áramoltatni. A tőkemozgás megkönnyítésére vonatkozó reformok 1985-ben kezdődtek meg és végül a teljes felszabadítására vonatkozó legfontosabb jogi aktus 1988-ban jött létre. A 88/361/EGK irányelv, valamint később a Maastricht-i reform előírta a tagállamok számára, hogy a tőkemozgásra és fizetésekre vonatkozó korlátozások törlésre kerüljenek, azok tilalmazottak.¹⁵

III. 1. 3. A társaságok személyes joga

A gazdasági társaságok személyes jogának meghatározása jogilag kiemelkedően fontos, mivel ez határozza meg a társaság jogi helyzetét, keletkezését, érvényességét, jogképességét, valamint belső szervezeti felépítését is.¹⁶ Az Unió tagállamai a letelepedési szabadság kapcsán két féle módon szabályozták jogilag a társaságok személyes jogát.

Egyes államok a székhely elvét követik, mint a francia, az olasz vagy a német jog. Az elv alapján azon jogot tekintik irányadónak a társaság alapítása, bejegyzése, képviselete, illetve egyéb jogilag releváns aspektusok tekintetében, ahol a társasága székhelye helyezkedik el. Ezen megközelítés háttérében az a logika áll, miszerint azon állam főhatalmának kell érvényesülnie a társaság felett, ahol az működését fejti ki. E jogdogmatikai szemlélet a más tagállam joga szerint működő társaságot egy idegen jog alapján létrehozott jogintézménynek tekinti.¹⁷

Más államok ezzel szemben a bejegyzés elvét határozzák meg, mint a társaságok személyes jogának alapelveként, így ilyen Hollandia, valamint Magyarország is. Ebben az esetben annak az állam jogát tekintik irányadónak, ahol a társaság nyilvántartásba vétele történt, ahol bejegyezték. E jogdogmatika szerint a székhely áthelyezése, megváltoztatása nem érinti az adott társaság fölötti jogi főhatalmat.¹⁸

¹⁵ Az Európai Unióról szóló szerződés 73. b. cikk

¹⁶ SZABADOS TAMÁS: *A jogi személyek személyes joga*. In: JAKAB ANDRÁS – FEKETE BALÁZS (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia* (Nemzetközi magánjog rovat, rovatszerkesztő: Szabó Sarolta) (<http://ijoten.hu/szocikk/a-jogi-szemelyek-szemelyes-joga>) (2018) letöltés ideje: 2024.01.25.)

¹⁷ DE NICOLA, ALESSANDRO: *Il diritto dei controlli societari*. Giappichelli, Torino, 2018. 170-175.

¹⁸ DÚL JÁNOS – AT. EL(SZERK.): *Társasági jogi lexikon*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2019. 48.

Mind két elv rendelkezik előnyökkel, valamint hátrányokkal. Azon országokban, amelyek a székhely elvét követik, amennyiben székhelyváltztatására kerül sor, a társaság kénytelen felszámolásra kerülni, valamint újbóli alapításba kezdeni, amely egy idő és költségveszteségekkel jár. Ezzel szemben a bejegyzés elve esetében nincs szükség újabb alapításra, sőt, kifejezetten elősegíti a társaságok mozgását tagállami spektrumban, valamint az ezzel együtt járó üzleti kapcsolatok serkentését. Ezen előnye azonban hátrányként jelentkezhet a hitelezők vagy a társasági kisebbségi jogok birtokosai számára. A két elv közötti ellentétek elsimítását segíti elő az, hogy a társaságalapítás vagy a székhelyáthelyezés harmonizált szabályok alapján történik, bár ez csak egy szűkebb körben valósul meg, a tőkeegyesítő társaságok esetén.¹⁹

III. 2. Társasági jogi irányelvek

Általánosságban elmondható, hogy az irányelvi szabályozás, minimum és maximum értékek meghatározásának korlátozásával, valamint sokrétű lehetőségek felkínálásával teret enged a tagállamok részére, hogy egymástól független, de azonos alapokon nyugvó jogi megoldásokat dolgozzanak ki.²⁰ Az (EU) 2017/1132 irányelv a kodifikációs törekvések ellenére is csak részben érinti az uniós társasági jogot, hiszen nem valamennyi társasági jogi irányelvet foglalja egységes szerkezetbe. A dolgozat ehelyütt az uniós társasági jognak egy szeletét, a társaságok alapításához kapcsolódó *acquis communautaire*-t mutatja be.

Az 1968-ból származó első tanácsi irányelv (68/151/EGK) rendelkezett a társaságok kötelezettségeiről (pl. adatközlési, nyilvánosság), illetve a megalakított társaság érvényességéről. Ezt fogja utóbb felváltani a 2009/101/EK irányelv.²¹

A második társasági jogi irányelv a hitelezők és részvényesek védelmére szolgáló rendelkezéseket tartalmaz, azok kiterjednek a társaság alapítására, tőkeemelésre, illetve a tőke védelmére és változtatására. Emellett előírásokat tartalmaz az alapítási dokumentumok kötelező

¹⁹ KISZELY KATALIN: *A társasági jogi közösségi jogalkotás útja, a szupranacionális társasági modellek megjelenése a közösségi jogalkotásban*. PhD értekezés, Budapest, 2009. 56-84.

²⁰ PAPP MÓNICA, VÁRNAY ERNŐ: *Az Európai Unió joga*. Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2017. 613.

²¹ CSEHI ZOLTÁN – KOVÁCS KRISZTIÁN – RODEN GÁBOR: *Az európai magánjog forrásai*. Pázmány Press, Budapest, 2021. 26-31.

tartalmi elemeire, valamint a minimális alaptökhöz vonatkozóan.²² Utóbbi esetében meghatározza, hogy az csupán gazdaságilag értékelhető forgalomképes vagyon lehet.²³

A harmadik társasági jogi irányelv rendelkezik a tagállamon belüli gazdasági társaságok fúziójáról (beolvadás, összeolvadás, leányvállalat általi megszerzés).²⁴ Ezt követően egy sor új jogalkotási aktus kerül megalkotásra, így például a tizenkettedik társasági jogi irányelv, amely az egyszemélyes társaságokról szól,²⁵ valamint a hatodik társasági jogi irányelv, amely a szétválásról rendelkezett.²⁶ Ismertek még más irányelvtervezetek, amelyeket azonban a Tanács a tagállamok ellenvetései okán a Bizottság előterjesztése ellenére nem fogadott el.²⁷

Így tehát megállapítható, hogy egyrészt csupán a társasági jog által lefedett egyes részterületek kerültek jogharmonizációra uniós szinten, másrészt a tagállamok az uniós szinten nem szabályozott részterületek tekintetében elsődlegesen saját, önálló jogrendszerükre támaszkodva oldják fel a jogvitákat.

III. 3. Az (EU) 2017/1132 társasági jogi irányelv

Az új irányelv 2017-ben lépett hatályba, azóta ez a dokumentum is módosult a digitális eszközök és folyamatok társasági jog terén történő használatáról szóló (EU) 2019/1151 irányelv, valamint a határokon átnyúló átalakulásokról, egyesületekről és szétválásokról szóló (EU) 2017/1132 irányelv által. Ezenfelül módosította még az (EU) 2019/1023 irányelv is, amely lehetővé tette a tagállamok számára az (EU) 2017/1132 irányelv egyes cikkei alóli kivételek engedélyezését.

²² PAPP TEKLA (szerk.): *Társasági jog*. Lectum Kiadó, Szeged, 2011. 616.

²³ A Tanács második, 77/91/EGK irányelve (1976. december 13.) a biztosítékok egyenértékűvé tétele céljából a részvénytársaságok alapításának, valamint ezek tőkéje fenntartásának és módosításának tekintetében a tagállamok által a társasági tagok és harmadik személyek érdekei védelmében a Szerződés 58. cikkének (2) bekezdése szerinti társaságoknak aláírt biztosítékok összehangolásáról; Az irányelvet módosította az Európai Parlament és a Tanács 2006/68/EK irányelve (2006. szeptember 6.) a 77/91/EGK tanácsi irányelvnek a nyilvánosan működő részvénytársaságok alapítása, valamint tőkéjük megtartása és átalakítása tekintetében történő módosításáról

²⁴ A Tanács harmadik irányelve (1978. október 9.) a Szerződés 54. cikke (3) bekezdésének g) pontja alapján a részvénytársaságok egyesüléséről

²⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2009/102/EK irányelve (2009. szeptember 16.) a társasági jog területén az egyszemélyes korlátozott felelősségű társaságokról

²⁶ A Tanács hatodik irányelve (1982. december 17.) a Szerződés 54. cikke (3) bekezdésének g) pontja alapján a részvénytársaságok szétválásáról

²⁷ BERKE BARNA, ET.AL: *Európai Társasági jog*. KJK-KERSZÖV, Budapest, 2002, 110.-117.; GIANNANTONIO BENACCHIO: *Az Európai Közösség magánjoga. Polgári jog. Kereskedelmi jog*; OSIRIS Kiadó, Budapest, 2003, 179-184.

Kutatásaim alapján megállapítható, hogy a kodifikáció az említett hat irányelvet nem csupán azonos tartalommal, de néhol az alábbi kiegészítésekkel vette át.

A (EU) 2017/1132 irányelv jelentősége abban mutatkozik meg, hogy nemcsak ez volt az első kodifikáció, amelyet a társasági jog területén megalkottak, hanem ehhez hasonló összefoglaló szabályozás más jogterületeken nem figyelhető meg. Az irányelv jelentős mértékben megkönnyíti a jogalkalmazó feladatát, hiszen mindent szabályt egy egységes dokumentumban foglal össze, így nincs szükség hat különböző irányelv átolvasására.

Ezen irányelv legfőbb célja, a korábbiakhoz hasonlóan a nemzeti jogszabályok összeegyeztetése, ami számos előnnyel, illetve hátránnyal is járhat. Egyik nagy előnye maga az átláthatóság, illetve egyszerűség, amely a rendelkezések egy helyen való elhelyezkedéséből származik. A nemzeti jogszabályok összehangolása továbbá elősegítheti a gazdasági társaságok üzleti tevékenységének megkezdését, illetve a gazdasági társaságok alapítását, ugyanis egy egységes szabályrendszer követése esetén, a vállalkozószellemű személyeknek nem kell többé attól tartaniuk, hogy különböző tagállamok előírásainak megfeleljenek, hiszen minden követelmény egy helyen elérhető, illetve az egységeshez közelítő, alapvonalaiban nem változik tagállamonként.

Ezen egységeshez közelítő szabályozás szintén egy kapocs lehet a különböző tagállamokban élő polgárok számára, hogy akár határon átnyúlóan alkossanak meg gazdasági társaságokat, ezáltal hozzáférve más európai országok piacaihoz. Azonban maga az egységesítés hátrányokat is felvethet, ilyen például az adott állam szuverenitásának szűkebb hatóköre, hiszen azáltal, hogy a gazdasági társaságok alapítása részben közösségi szintre emelkedik, a tagállamok érezhetik úgy, hogy „túl nagy árat fizetnek” a belső piac megerősítése érdekében. Ezenfelül minden tagállam egy sajátos entitást képez, akármennyire is hasonlít egymásra gazdaságilag vagy kulturálisan. Ebből kifolyólag, amikor egy-egy irányelv implementációra kerül, fontos akként eljárni, hogy az adott szabályozás ne borítsa fel az adott tagállam belső jogrendszerét, valamint az megfeleljen az adott ország társadalmi igényeinek. Így egy egységeshez közelítő szabályozás nem feltétlenül hozhat pozitív változást minden egyes tagállam tekintetében.

Összegzőképpen elmondható, hogy az egységeshez közelítő szabályozás több előnnyel járhat mint hátránnyal, azonban fontos, hogy a harmonizációs rendelkezéseket akként kell

végrehajtani, hogy annak során a tagállamok társadalmi, gazdasági helyzetére figyelemmel kell lenni.

III. 3. 1. Az (EU) 2017/1132 társasági jogi irányelv alapvető céljai

Az alábbi jogalkotási aktus szabályozása szerteágazó, így nem meglepő, hogy hasonló bőségtálat vélhetünk felfedezni a szabályozás mögött meghúzódó célok elérése körében is.

Elsőként maga a jog, pontosabban a társasági jog uniós szinten történő harmonizációja a cél, ezt magyarázza az is, hogy igen neves számú irányelvet kodifikált és próbált egy minél részletesebb navigációt adni a számos fajta előírás közepette.

Ezenfelül a modern kornak megfelelő kérdésekkel is foglalkozik, úgymint a digitalizáció, illetve az online eljárások. Ezen fogalmak egy magyar jogász számára sem bírnak meglepetéssel, ugyanis saját jogrendszerünkben is a cégbejegyzési (változásbejegyzési) eljárás első és másodfokon elektronikus polgári nemperes eljárás.²⁸ Ehhez hasonlóan az irányelv is támogatja a cégbejegyzésre és más kapcsolódó tevékenységekre vonatkozó online eljárásokat, így a gazdasági társaságok és a fióktelepek alapítása,²⁹ valamint a társaság adatainak cégnyilvántartásba történő benyújtása teljes mértékben elektronikus úton megy végbe.³⁰ Ennek egyik fő indoka nem csupán a világ fejlődésével kialakuló új igényeknek való megfelelés, hanem egyúttal az adminisztratív terhek csökkentése, illetve egy korszerűbb és hozzáférhetőbb üzleti környezet kialakítása.

Az irányelv továbbá rendelkezik a cégnyilvántartások összekapcsolt rendszeréről is, amely az európai e-igazságügyi portálon érhető el és célja biztonsági eszközök megteremtése a cégnyilvántartások közötti információcseréhez.³¹

Uniós jellegénél fogva természetesen foglalkozik a társasági jog határokon átnyúló elemével, problémájával. Megoldásokat dolgoz ki annak kapcsán, miként lehetne egyszerűsíteni, illetve megkönnyíteni az uniós polgárok gazdasági társaságainak országhatárokon átvélt egyesüléseit, szétválásait, illetve átalakulásait.

²⁸ A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 32. § (1) bek.

²⁹ (EU) 2017/1132 irányelv (25) preambulum bek.

³⁰ (EU) 2017/1132 irányelv (9) preambulum bek.

³¹ (EU) 2017/1132 irányelv (24) preambulum bek.

Az irányelv a határon átnyúló lehetőségeken felül azonban egy szűkebb területre vonatkozóan is tartalmaz előírásokat, pontosabban a részvénytársaságok tagállamon belüli egyesülésére és szétválására. Nemcsak magával az eljárással, így például a szükséges dokumentációval foglalkozik,³² hanem az egyesülés, illetve szétválás hatályba lépésének időpontjával,³³ valamint annak harmadik személyekre gyakorolt hatásáról.³⁴

Nem utolsó sorban az irányelv az alapítással összefüggésben előírásokat tartalmaz a gazdasági társaságok közzétételi kötelezettsége kapcsán,³⁵ valamint kitér a társaságok által vállalt kötelezettségének érvényességére,³⁶ illetve a társaságok semmiségére is.³⁷

III. 3. 2. Az irányelv által bevezetett újítások

Az alábbi fejezetben az (EU) 2017/1132 társasági jogi irányelvet az „elődjével” hasonlítom össze, kiemelve ezzel, milyen kardinális újítások kerültek be a jelenlegi szabályozásba, valamint a korábbi szabályozások miként kerülnek feltüntetésre a „legfrissebb” kodifikált jogi aktusban, ezzel egyidejűleg kiemelve az irányelv fontosabb rendelkezéseit. Jelen fejezetben szövegesen elemzem a különbségeket, míg a dolgozat végén ugyanezen elemek táblázatba szedve találhatóak meg az II. számú melléklet alatt.

Az első társasági jogi 68/151/EGK irányelv számos dologról rendelkezett, így közöttük volt a társasági dokumentumok közzétételének három formája is, amelyek a következőek: cégnyilvántartás, tagállami központi hivatalos lap (Cégközlöny), valamint a társaság üzleti iratai.³⁸ Ehhez képest a legújabb irányelv már egy további modernebb megközelítést és lehetőséget is szabályoz, megteremtve egy európai központi platformot, ami a tagállami nyilvántartások összekapcsolását hivatott elősegíteni. Ezen platform a Business Register Interconnection System (BRIS) nevet kapta és az európai igazságügyi portálon érhető el.

A második 77/91/EGK tanácsi irányelv csupán a részvénytársaságokra fókuszált, e jogi aktusban került szabályozásra a tőkeminimum, tőkeszint fenntartása, illetve annak

³² (EU) 2017/1132 irányelv I. fejezet, 91. cikk

³³ (EU) 2017/1132 irányelv I. fejezet, 103. cikk

³⁴ (EU) 2017/1132 irányelv I. fejezet, 98. cikk

³⁵ (EU) 2017/1132 irányelv III. fejezet, 14. cikk

³⁶ (EU) 2017/1132 irányelv I. cím, II. fejezet

³⁷ (EU) 2017/1132 irányelv II. fejezet.134. cikk

³⁸ 68/151/EGK irányelv 3. cikk

megváltoztatása,³⁹ a nyilvánosan működő részvénytársaság alapító okiratának minimumkövetelményei,⁴⁰ védőrendelkezők a részvényesek és hitelezők részére részvénytársaság alapítása, alaptőke rendelkezésre bocsátása, fenntartása, felemelése, leszállítása során,⁴¹ a részvénytársaság létesítő okiratának legalapvetőbb tartalmi elemei,⁴² továbbá a nyilvánosságra hozandó adatok köre.⁴³ Ezek a szabályozások az új irányelvben is szerepet kapnak, így többek között a 2. cikkben, 3. cikkben, 4. cikkben, 44. cikkben, 45. cikk (1) bekezdésében, 5. szakaszban. Így láthatjuk, hogy a jelenlegi szabályozás számos korábbi rendelkezést megtartott, azonban ezeket kiegészítette a társasági jog egyéb előírásaival, így például a részvénytársaságok egyesülésének és szétválásának szabályozásával.

A 78/855/EGK tanácsi irányelv a tagállamon belüli egyesülést szabályozta, csak azonos tagállamon belüli részvénytársaságok vehettek részt az egyesülésben. Egyesülés két fajtája került meghatározásra: beolvadás és összeolvadás; az irányelv rendezte azok fogalmát és altípusait.⁴⁴ Az új irányelv átvette ezeket a rendelkezéseket és azokat a következő bontásban fejtette ki részletesen, az utolsó két esetben kiegészítve további speciális szabályokkal: egyesülés beolvadással, egyesülés új társaság alapításával, egy társaság egyesülése egy másik társasággal, amely az előbbi részvényei legalább 90 %-ának a tulajdonosa, egyesülésnek tekintett egyéb jogügyletek.

A 82/891/EGK irányelv az előbbtől eltérően a részvénytársaságok tagállamon belüli szétválását szabályozta. Két fajtát különböztet meg: szétválás különválással és szétválást új társaság alapításával.⁴⁵ Az új irányelv teljes egészében átveszi a korábbi rendelkezéseit a III. fejezet 1-5. cikkeiben.

³⁹ 77/91/EGK irányelv preambulum

⁴⁰ 77/91/EGK irányelv 3. cikk

⁴¹ 77/91/EGK irányelv preambulum

⁴² 77/91/EGK irányelv 2. cikk

⁴³ 77/91/EGK irányelv 2-3. cikk

⁴⁴ 78/855/EGK irányelv 4. cikk, illetve II. Fejezet; BAKOS-KOVÁCS KITT: *Átalakulás és hitelezővédelem az uniós normák és a közép- és kelet-európai tagállamok jogának keresztmetszetében*. Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskola, Szeged, 2012. 27.

(https://doktori.bibl.u-szeged.hu/id/eprint/1609/1/Bakos_Kovacs_Kitti_PhD_%C3%A9rtekez%C3%A9s_v%C3%A9gleges.pdf,

letöltés ideje: 2024.01.25.)

⁴⁵ 82/891/EGK irányelv 1. cikk

A 2005/56/EK irányelv a tőkeegyesítő társaságok határon átnyúló egyesülésére vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz. Itt azonban fontos kiemelni, hogy csupán olyan tőkeegyesítő társaságokra vonatkoznak az alábbi rendelkezések, amelyek valamely tagállam joga alapján lettek megalapítva, és amelyek létesítő okirat szerinti székhelye, központi ügyvezetése vagy üzleti tevékenységének fő helye a közösségen belül van, feltéve, hogy a társaságok közül legalább kettőre eltérő tagállam joga irányadó.⁴⁶ Az irányelv az egyesülés módjai kapcsán három fajtát különböztet meg: beolvadás, összeolvadás (amelyeket a korábbi 78/855/EGK tanácsi irányelv tartalmazott), valamint azon esetet, amikor egy társaság a végelszámolás nélküli megszűnésének időpontjában teljes aktív és passzív vagyonát arra a társaságra ruházza át, amely rendelkezik a társaság tőkéjét megtestesítő teljes részesedéssel.⁴⁷ Az új irányelv a III. fejezetben ezen rendelkezések kapcsán is átveszi teljes mértékben a szabályozásokat.

III. 3. 3. Az (EU) 2017/1132 irányelv gazdasági társaságok alapítására vonatkozó rendelkezései

Az (EU) 2017/1132 társasági jogi irányelv kapcsán le kell szögezni, hogy az nem kizárólag a társaságok alapítása tekintetében tartalmaz rendelkezéseket. Ez azon ténnyel is magyarázható, hogy hat korábbi irányelvet kodifikál és ezen irányelvek tartalma több különböző részkérdést szabályoz. Másik oldalról, nem kodifikál minden társasági jogi irányelvet. Ezen fejezetben azonban kizárólag a társaság alapítására vonatkozó rendelkezések kerülnek ismertetésre.

Az irányelvvel kapcsolatosan meg kell állapítani az alanyi hatályt, amely a korábbi szabályozásokhoz hasonlóan a tőkeegyesítő társaságokra koncentrál, továbbá külön fejezetbe foglalja a részvénytársaságokra vonatkozó előírásokat. A részvénytársaságok elkülönített kezelését a preambulum azzal magyarázza, hogy azok tevékenysége nemcsak fontos szerepet játszik az adott tagállam gazdaságában, hanem gyakran országhatárokon átnyúlik.⁴⁸ Emellett kiemeli, hogy a nemzeti szabályozások – amelyek kiterjednek a társaságok alapítására, tőke fenntartására/emelésére/leszállítására – összehangolása szükséges annak érdekében, hogy mind a részvénytársaság részvényesei, mind pedig a hitelezők védelme egyenértékű legyen.⁴⁹

⁴⁶ 2005/56/EK irányelv 1. cikk

⁴⁷ 2005/56/EK irányelv 2. cikk

⁴⁸ (EU) 2017/1132 irányelv (2) preambulum bek.

⁴⁹ (EU) 2017/1132 irányelv (3) preambulum bek.

A társaságok alapításával kapcsolatosan az irányelvben megkülönböztethetjük a normákat aszerint, hogy természetüket tekintve, illetve a nemzeti jogban anyagi vagy/és eljárásjogi szabályokat érintenek. Az alábbi szabályok csoportosítása táblázatban összefoglalva megtekinthető a III. számú melléklet alatt.

A társaság alapítása tekintetében az irányelv elején helyezkedik el az alapszabályban, illetve az alapító okiratban kötelezően megadandó információk köre, úgymint a társaság cégneve, formája, tevékenységi köre, valamint egyéb adatok.⁵⁰ Szintén meghatározásra kerülnek az alapszabályban, alapító okiratban vagy külön okiratban kötelezően megadandó adatok, ilyen például a székhely megjelölése, jegyzett részvények névértékének összege, részvények átruházását korlátozó esetleges különleges feltételek.⁵¹

Az anyagi szabályok a következőket foglalják még magukban: többtagú társaság esetén a tagok számának előírása,⁵² felelősség kérdése,⁵³ adatközlés joghatásai harmadik személyekkel szemben,⁵⁴ képviselő,⁵⁵ alapszabály és az alapító okirat közokiratba foglalása,⁵⁶ társaság érvénytelenségének feltételei, illetve annak jogkövetkezményei,⁵⁷ részvények kibocsátási értéke.⁵⁸

Ezzel szemben az eljárásjogi szabályok körébe tartozónak többek között: az online cégalapításra,⁵⁹ a nyilvántartásban történő közlésre,⁶⁰ nyilvántartások összekapcsolására szolgáló rendszerre vonatkozó előírások.⁶¹

Illetve vannak, olyan esetek, amelyek a vegyes rendelkezések alá tartoznak: így a társaság megkezdéséhez szükséges engedély kérdése,⁶² amelynek anyagi jogi vetülete annak szükségességéhez (illetve nélkülözhetőségéhez) kapcsolódik, emellett az engedély kiadása, valamint az ehhez kapcsolódó eljárás pedig eljárásjogi jellegű; szintén ide tartozik az egyesülés

⁵⁰ (EU) 2017/1132 irányelv II. fejezet, 4. cikk

⁵¹ (EU) 2017/1132 irányelv II. fejezet, 4. cikk

⁵² (EU) 2017/1132 irányelv II. fejezet, 6. cikk

⁵³ (EU) 2017/1132 irányelv II. fejezet, 7. cikk

⁵⁴ (EU) 2017/1132 irányelv II. fejezet, 8. cikk

⁵⁵ (EU) 2017/1132 irányelv II. fejezet, 9. cikk

⁵⁶ (EU) 2017/1132 irányelv II. fejezet, 10. cikk

⁵⁷ (EU) 2017/1132 irányelv II. fejezet, 11-12. cikk

⁵⁸ (EU) 2017/1132 irányelv IV. fejezet, 47. cikk

⁵⁹ (EU) 2017/1132 irányelv I. cím, III. fejezet

⁶⁰ (EU) 2017/1132 irányelv III. fejezet, 16. cikk

⁶¹ (EU) 2017/1132 irányelv III. fejezet, 22. cikk

⁶² (EU) 2017/1132 irányelv II. fejezet, 5. cikk

és szétválás határokon átnyúló vagy határokon belüli folyamataink jogi rendezése a társaságon belül zajló szakaszra vonatkozó követelményekkel, illetve az eljárási szabályokkal.

III. 4. A társaságok online alapításának keretrendszere

Az (EU) 2019/1151 irányelv a tőkeegyesítő társaságok elektronikus alapításáról, a fióktelepek elektronikus bejegyzéséről és bármely más elektronikus eljárásról speciális szabályokat állapít meg, ezzel kiegészítve a digitális kapuról szóló (EU) 2018/1724 rendelet előírásait, lefedve azon területeket, amelyek e jogszabályban nem kerültek szabályozásra.

Az irányelv előírja, hogy a digitális kapu nemcsak adminisztratív felületként, hanem információforrásként és portálként is szolgál a tőkeegyesítő társaságok alapítása, valamint a fióktelepek bejegyzése során.⁶³ A teljes adminisztrációnak képesnek kell lennie az online működésre. A tagállamok felelőssége, hogy nemzeti jogrendszerükben lehetővé tegyék és egyenértékűvé tegyék az online ügyintézkést, az adatok feltöltését és küldését a hagyományos, személyes jelenlétet igénylő papír alapú ügyintézkéssel.⁶⁴

Az újonnan létrejött szabályok egyik nagy előnye az adminisztratív terhek csökkentése, amelyeket az egyszeri adatszolgáltatás elvtől vezérelve érnek el, ezzel elkerülve azt, hogy a gazdasági társaságok újból rákényszerüljenek benyújtani a már korábban benyújtásra került információkat minden alkalommal, amikor fióktelepet vagy leányvállalatot nyitnak egy másik tagállamban, e helyett minden információ elérhetővé válik a BRIS rendszeren keresztül, ahol az információcsere egyszerűen végbe mehet.

Ügyszintén bevezetésre kerül az Európai Unió összes nyelvén ingyenesen elérhető uniós cégtanúsítvány, amely tartalmazza a cég alapvető adatait, emellett megjelenik még egy uniós digitális meghatalmazás többnyelvű sablonja, amely felhasználható a cég képviselőtére egy másik tagállamban. Fontos további változás, hogy megszűnnek az olyan formalitások, mint a jogi hitelesítés kérése vagy a céges dokumentumok hiteles fordítása.⁶⁵

⁶³ (EU) 2017/1132 irányelv (24) preambulum bek.

⁶⁴ Országgyűlés Hivatala Közgyűjteményi És Közművelődési Igazgatóság Képviselői Információs Szolgálat, 2021/61. 2021. október 14.

(https://www.parlament.hu/documents/10181/39233854/Infojegyzet_2021_61_tokeegyesito_tarsasagok.pdf/a1322ad7-fd8c-5b52-8be0-8dda04ded16e?t=1634217582244, letöltés ideje: 2024.01.25.)

⁶⁵ Elkészült a javaslat, jöhet az uniós cégbizonyítvány (<https://uzletem.hu/europai-unio/elkeszult-a-javaslat-johet-az-unios-cegbizonyitvany>, letöltés ideje: 2024.01.25.)

A digitalizációs irányelv folyamatainak megkönnyítésére vonatkozó kötelezettségeket a digitalizációs irányelv 13. cikkének d), e) és f) pontjában meghatározott alapelvekkel összhangban kell teljesíteni. Így a nyilvántartások által az online eljárásokért felszámított díjak összege nem haladhatja meg az ilyen szolgáltatások nyújtásával járó igazolt költségeket, továbbá amennyiben az eljárás fizetést tesz szükségessé, akkor azt széles körben elérhető, határokon átnyúlóan használható online fizetésen keresztül elérhetővé kell tenni. Emellett a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a nyilvántartásba vételről tömör és felhasználóbarát információk álljanak rendelkezésre a digitális kapun keresztül elérhető portálokon vagy weboldalakon.⁶⁶

Az irányelv ezenfelül magában foglalja azon rendelkezéseket, miszerint a személyes megjelenés mellőzésével, a teljes társaságalapítási folyamat online, perszonális kontakt nélkül menjen végbe, így a kérelmezőnek nem kell megjelennie, semmilyen hatóság vagy a nemzeti jog által megbízott személy vagy szerv előtt. Kivételt jelent ez alól, amennyiben a személyazonossággal való visszaélés vagy annak megváltoztatásának megakadályozásához fűződő közérdek indokolja, és csak eseti alapon.⁶⁷

Az irányelv kötelezettséget ír elő a tagállamok számára, hogy részletes szabályokat állapítsanak meg a társaságok online alapítására, beleértve a minták használatára, valamint a társaságok alapításához szükséges okiratokra és adatokra vonatkozó szabályokat is. Ezen szabályoknak minimum a következő eljárásokat kell felölelniük: a kérelmező jogképességét biztosító eljárásoknak, a személyazonosságuk igazolására használt eszközökkel kapcsolatos eljárásoknak, a társaság főtevékenységének jogszerűségének ellenőrzésére szolgáló eljárásoknak, amennyiben a nemzeti jog ezt előírja, illetve számos más előírás, például a társasági létesítő okiratok jogszerűségének biztosítására irányuló eljárás, ide beleértve a minták helyes használatának ellenőrzését is.⁶⁸

Ezen irányelv is foglalkozik a társaságok által kötelezően közzéteendő dokumentumaival. Azok körének meghatározásán felül részletezi, hogy a közzétételt központi, kereskedelmi vagy cégnyilvántartáson keresztül kell végrehajtani digitális eszközök – többek között a

⁶⁶ (EU) 2019/1151 irányelv (12)-(14) preambulum bek.

⁶⁷ (EU) 2019/1151 irányelv (21) preambulum bek.

⁶⁸ (EU) 2019/1151 irányelv 13g. cikk

cégnyilvántartások összekapcsolására szolgáló rendszer (BRIS) – használatával, miközben fenntartja a nemzeti közlőny lehetséges használatát. Emellett rendelkezik az információk és dokumentumok harmadik felek számára való megismerhetőségére vonatkozó szabályokról is.⁶⁹

Az irányelv, bár igen praktikus, mégis számos lehetséges veszélyt foglal magában, így elősegítheti a visszaélések elterjedését. Ezek különösen a személyazonossággal való visszaélésben nyilvánulhatnak meg, amely azáltal mehet végbe, hogy a fizikai jelenlét háttérbe szorításával a cégalapítók számára lehetőség nyílik hamis személyazonosság felvételére. Lehetséges továbbá e visszaélések megvalósítása azáltal is, hogy azon személyek, akiket a lakóhelyük szerinti országban kizártak a társasági vezetői tisztségének betöltéséből, megpróbálnak társaságot alapítani egy másik tagállamban. Ezenfelül nem szabad elsiklani az úgynevezett rejtett „tulajdonosok” megléte felett sem, akik a társaság háttérében meghúzódva mozgatják a szálakat, így rejtve maradhatnak a nyilvánosság vagy a hatóságok előtt.⁷⁰

A visszaélésekkel szemben nevesíthető néhány védelmi eszköz. Ilyen például az úgynevezett kapuőrök szerepe – közjegyzők, bíróságok és cégnyilvántartások –, akik segíthetnek a társasági jog területén elkövetett visszaélések megelőzésében vagy visszaszorításában. Ez legegyszerűbben azáltal érhető el, hogy megkövetelik az alapítótól a személyes megjelenést, amelynek során bemutatják a személyazonosító vagy egyéb dokumentumukat. Az irányelv ezen intézkedést elősegíti, hiszen előírja az alapító megjelenési kötelezettségét visszaélés gyanújának fennállása esetén.⁷¹ Másik védelmi mechanizmusként szolgál a videokonferencia lehetősége, ahol valós időben történik meg a személyazonosság ellenőrzése, azonban továbbra is nyitva marad a megbízhatóság kérdése.⁷²

A visszaélések visszaszorítására szolgáló további eszköz az online regisztráció körében található. Ezen folyamatot természetes személyek esetében mindössze öt munkanapon belül, jogi személyek esetében pedig tíz munkanapon belül kell elvégezni, amely bár számunkra igen kedvező, az ellenőrzést végző hatóságok számára akadályt jelent egy teljeskörű revízió

⁶⁹ (EU) 2019/1151 irányelv (26) preambulum bek.

⁷⁰ *ETUC Guidelines on the transposition of the Directive On Digital Tools And Processes In Company Law*, Brussels, 2021.

(https://www.etuc.org/sites/default/files/2021-06/Guidelines_digital%20tools%20Directive%20EN.pdf, letöltés ideje: 2024.01.25.)

⁷¹ (EU) 2019/1151 irányelv (21) preambulum bek.

⁷² (EU) 2019/1151 irányelv (22) preambulum bek.

elvégzésére, főleg, ha a társaság alapítója egy másik országban lakik. Ennek fényében az átültetési jogszabályoknak világosan ki kell mondani, hogy a maximális öt vagy tíz napos határidőtől el kell tekinteni, ha a visszaélés elleni ellenőrzések végrehajtása nehézségekbe ütközik, például azért, mert egy másik tagállam késlekedik az információkérésre adott válaszával.⁷³

V. A magyar jog fejlődése az irányelvek implementációjának tükrében

Az irányelvekbe foglalt előírások jelentősége, azon pillanatban mutatja meg igazi fontosságát, amikor implementálásra kerül az Európai Unió valamely tagállamában. Tekintettel arra, hogy az (EU) 2017/1132 kodifikált irányelvet megelőző harmonizációs rendelkezések nagy része már korábban beépült a hazai jogba, így a magyar jogra gyakorolt hatást ezen időszakban szemlélve mutatjuk be, amelynek összegző eredményeit IV. számú melléklet tartalmazza. Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1132 társasági jogi irányelvét a tagállamoknak 2023. január 31-ig kellett átültetniük saját, nemzeti jogrendszerükbe, Magyarországon ezt a jogalkotó a 2021. évi CXXIV. törvénnyel tette meg.⁷⁴

Hazai jogunkban a társasági jogi szabályozás anyagi jogi alapjai a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényben helyezkednek el, amelynek rendszerre egy háromszög felépítésével írható le. Az alapot a jogi személyekre vonatkozó szabályozás adja, középső szinten a gazdasági társaságokra vonatkozó általános szabályok, a csúcson pedig egyes gazdasági társaságokra vonatkozó speciális szabályok foglalnak helyet. A Polgári Törvénykönyvben a következő irányelvek implementációja valósult meg: 82/891/EGK irányelv, 2007/36/EK irányelv, 2009/101/EK irányelv, 2009/102/EK irányelv, (EU) 2011/35 irányelv, (EU) 2012/30 irányelv, (EU) 2017/1132 irányelv, (EU) 2017/828 irányelv, (EU) 2019/770 irányelv. Ezek közül csupán a 2017/1132 irányelvet megelőző jogalkotási aktusok magyar jogra gyakorolt hatása kerül bemutatásra.

A 82/891/EGK irányelv rendelkezései a jogi személyek szétválása⁷⁵ körében kerültek beiktatásra, a 2007/36/EK irányelv (melyet utólag módosított a 2017/828 irányelv) a

⁷³ (EU) 2019/1151 irányelv (16) preambulum bek.

⁷⁴ KPMG Hungary (2023. február 27.) (<https://blog.kpmg.hu/2023/02/uj-lenduletet-kapnak-a-hataron-atnyulotranzakciok/>, letöltés ideje: 2024.01.25.)

⁷⁵ Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 3:45. §

nyilvánosan működő társaságok javadalmazási politikájának, illetve javadalmazási jelentésének szabályozására gyakorolt szerepet⁷⁶, így például, hogy az előző üzleti évre vonatkozó javadalmazási jelentésről való véleménynyilvánító szavazást napirendre kell tűzni.⁷⁷

A 2009/101/EK irányelv rendelkezései a jogi személy létesítésének érvénytelenségénél⁷⁸, a 2009/102/EK irányelv rendelkezései az egyszemélyes társaságok körében⁷⁹, így azok működése⁸⁰ és létesítése⁸¹ tekintetében, a 2011/35/EU irányelv rendelkezései a részvénytársaságok egyesülésével kapcsolatban⁸² kerültek implementálásra.

A 2012/30/EU irányelv rendelkezései több helyen is megjelennek a Polgári Törvénykönyv szabályozásában vagy azzal összefüggésben értelmezhetőek. Például az irányelv rendelkezést tartalmaz arra az esetre, amennyiben egy többszemélyes részvénytársaság tagjainak száma a jogszabály által meghatározott minimum alá csökken, e körben előírja, hogy ez nem vezethet automatikusan a társaság megszűnéséhez⁸³, valamint az adott tagállamnak megfelelő időt kell biztosítania a jogellenes helyzet feloldására⁸⁴. Az első eset a magyar jog szempontjából nem releváns, mert a zártkörűen működő részvénytársaság egyszemélyes formában is működhet,⁸⁵ míg a nyilvánosan működő részvénytársaság és a részvények tőzsdei forgalmazása szükségképpen nagyobb létszámú részvényest feltételez. A második eset akkor képzelhető el, ha a többszemélyes zártkörűen működő részvénytársaság tagjainak száma egy főre csökken, ez esetben bár nem kötelező, de szükséges lehet az alapszabály felülvizsgálata és módosítása, adott esetben változásbejegyzési eljárás lefolytatása. Ha az alapszabályt a részvényes nem hozza összhangba a törvény eltérést nem engedő vagy definitív előírásaival, akkor törvénysértő helyzet áll elő, és a törvényességi felügyeleti eljárás során van lehetőség arra, hogy a társaság a

⁷⁶ Ptk. 3:268. § (2)-(4) bek. és 3:279. § (2) bek.

⁷⁷ Ptk. 3:268. § (3) bek.

⁷⁸ Ptk. IV. fejezet

⁷⁹ Ptk. XXX. fejezet

⁸⁰ Ptk. 3:208. §

⁸¹ Ptk. 3:209. §

⁸² Ptk. 3:319. §

⁸³ (EU) 2012/30 irányelv (5) cikk (1) bek.

⁸⁴ (EU) 2012/30 irányelv (5) cikk (2) bek.

⁸⁵ Ptk. 3:323. §

jogsértést orvosolja.⁸⁶ Emellett egyéb helyeken is található más implementált szabály, így például a részvény névértékénél⁸⁷.

A Polgári Törvénykönyvön kívül más hazai jogszabályokban is sor került az uniós irányelvek implementálására, így például a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvényben. A Ctv. szabályozásába az alábbi irányelvek kerültek implementálásra: 82/891/EGK irányelv, 89/666/EGK irányelv, 2001/86/EK irányelv, 2009/101/EK irányelv, 2009/102/EK irányelv, 2009/109/EK irányelv, 2011/35/EU irányelv, 2012/17/EU irányelv, 2012/30/EU irányelv, 2017/1132/EU irányelv, 2019/2121/EU irányelv. Az előzőhöz hasonlóan itt is csupán a 2017/1132 irányelvet megelőző implementációk kerülnek bemutatásra. A fent felsorolt irányelvek szabályozásai többek között a következő tárgykörökben harmonizálták a hazai rendelkezéseket: cégek átalakulása szétválással⁸⁸, külföldi vállalkozás magyarországi fióktelepe⁸⁹, munkavállalói részvétel igazolása⁹⁰, egyesülési terv csatolása⁹¹.

Az egyes jogi személyek átalakulásáról, egyesüléséről, szétválásáról szóló 2013. évi CLXXVI. törvény alapjai is harmonizációs rendelkezéseken nyugszanak, amelyben a 2009/102/EK irányelv, valamint a (EU) 2017/1132 irányelv rendelkezéseinek való megfeleltetés vélhető felfedezni, így például a jogi személyek átalakulásának közös szabályai⁹² esetében, jogi személyek egyesülésének közös szabályainál⁹³, illetve a szétválásának közös szabályainál⁹⁴. A jogi személyek hatóköre szélesebb, mint az uniós jog által lefedett tőkeegyesítő társaságok köre, de a jogszabályban megvalósított harmonizáció szervesen illeszkedik így a magyar jogrendbe.

A soron következő jogszabály a tőkeegyesítő társaságok határokon átnyúló egyesüléséről szóló 2007. évi CXL. törvény, amelyben a 2005/56/EK irányelv rendelkezései mutatkoznak meg, így

⁸⁶ AUER ÁDÁM – BAKOS-KOVÁCS KITTI – PAPP TEKLA: *Gazdasági társaságok. Jogtár Navigátor. A többszemélyes zártkörűen működő részvénytársaság egyszemélyessé válása.* (uj.jogtar.hu); Ctv. 80. §

⁸⁷ Ptk. 3:312. § (4) bek.

⁸⁸ Ctv. 61. §

⁸⁹ Ctv. 4. § (4) bek., 7. § (1)-(2) bek.; 8. § (1) bek.

⁹⁰ Ctv. I. sz. melléklet 8. pont

⁹¹ Ctv. I. sz. melléklet 6. pont

⁹² 2013. évi CLXXVI. törvény 2-11. §

⁹³ 2013. évi CLXXVI. törvény 12-16. §

⁹⁴ 2013. évi CLXXVI. törvény 17-21. §

például az egyesülési szerződés közös tervezetére⁹⁵, tanúsítványára⁹⁶, cégbejegyzésre⁹⁷, munkavállalói részvételre⁹⁸ vonatkozó előírások terén.

Végző soron meg kell említeni a tőkeegyesítő társaságok határokon átnyúló átalakulásáról, egyesüléséről, szétválásáról és egyéb jogharmonizációs célú törvénymódosításról szóló 2021. évi CXXIV. törvényt, ahol az implementált szabályok többek között a következő tárgykörökben jelennek meg: határon átnyúló egyesülésről⁹⁹, valamint szétválásról¹⁰⁰, átalakulási tervetről¹⁰¹.

Érintőlegesen szükséges megjegyezni, hogy az implementált irányelv fontos eleme a tagállamokon belüli székhelyáthelyezés lehetővé tétele. A székhelyáthelyezés igazából a határon átnyúló átalakulást jelenti, azonban ezen egyszerűbb elnevezéssel került be a köztudatba. Maga az átalakulás lényege, hogy egy gazdasági társaság jogutódlással – a korábbi többlépcsős, jogutódlást kizáró megoldást elhagyva – egy másik tagállamban folytatja tovább a működését, ez a folyamat azonban nem jelenti és követeli meg a társaság újjáalapítását. Annál fogva, hogy dolgozatom nem ezen témára fókuszál, így részletesebb analízis ehelyütt nem szükséges.

Az implementáció másik mozgatórugója a digitalizációs követelmények érvényre juttatása volt, amely leginkább a korlátolt felelősségű társaság és a fióktelep elektronikus úton történő létrehozására terjed ki. Ezen folyamat kulcs eleme a fizikai jelenléti kötelezettség megszüntetése lenne, azonban ez bár uniós szinten igen kézenfekvő, tagállami szinten bonyodalmakat okozhat.¹⁰² E körben nem az (EU) 2017/1132 irányelv, hanem annak módosítása, a digitális eszközök és folyamatok társasági jog terén történő használata tekintetében történő

⁹⁵ 2007. évi CXL. törvény 3. §

⁹⁶ 2007. évi CXL. törvény 6-7. §

⁹⁷ 2007. évi CXL. törvény 8. §

⁹⁸ 2007. évi CXL. törvény 10-12. §

⁹⁹ 2021. évi CXXIV. törvény IV. fejezet

¹⁰⁰ 2021. évi CXXIV. törvény V. fejezet

¹⁰¹ 2021. évi CXXIV. törvény 16-18. §

¹⁰² Országgyűlési felszólalás: Héjj Dávid Ádám (2021.11.08.) (https://www.parlament.hu/web/guest/folyamatban-levo-torvenyjavaslatok?p_p_id=hu_parlament cms_pair_portlet_PairProxy_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_auth=TFx0Hp88&hu_parlament cms_pair_portlet_PairProxy_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8_pairAction=%2Finternet%2Fcplsql%2Fogy_naplo.naplo_fadat%3Fp_ckl%3D41%26p_uln%3D220%26p_felsz%3D241%26p_szoveg%3D%26p_felszig%3D241, letöltés ideje: 2024.01.25.)

módosításáról szóló 2019. június 20-i (EU) 2019/1151 európai parlamenti és tanácsi irányelv került átültetésre a hazai jogrendszerünkbe 2023. augusztus 1-jével.

Ezen irányelv hatására a jogalkotó számos hazai, azonban a fentiekkel ellentétben alacsonyabb szintű joganyagot módosított.¹⁰³ Az alábbi jogszabályi változások táblázatban összefoglalva megtekinthetők a V. számú melléklet alatt.

Változott a cégbejegyzési eljárás és a cégnyilvántartás egyes kérdéseiről szóló 21/2006. (V. 18.) IM rendelet. Az első, több kérdést (témát) magába foglaló módosítás 2023. augusztus 20-án lépett hatályba, ahol is számos kisebb kérdés, így egy-egy kifejezés került kicserélésre, de nagyobb változások is bekövetkeztek, így a felügyelőbizottsági tagok adatainak terén¹⁰⁴. A legnagyobb változást azonban a korábban használt társasági szerződés-¹⁰⁵, valamint alapító okiratminták¹⁰⁶ terén következett be, mert a jogalkotó módosította azok tartalmát.

A rendelet tartalma azonban még egyszer módosításokon ment keresztül, így a „legfrissebb” változat 2024. január 1-jén vált hatályossá, ahol is új előírások jelentek meg az üzletrészen alapított zálogjog alzálogjogának adatainál¹⁰⁷, a szétválás módjainál¹⁰⁸, valamint számos kisebb szövegmódosítás lett eszközölve. E körben is új szerződésminták kerültek megszerkesztésre, ezúttal csupán a korlátolt felelősségű társaság társasági szerződése¹⁰⁹, valamint az egyszemélyes korlátolt felelősségű társaság alapító okirata terén¹¹⁰, amelyek felváltották a 2023. augusztus 20-án hatályba lépett mintákat.

A másik jogi norma, amelyre az irányelv hatást gyakorolt az elektronikus cégbejegyzési eljárás és cégnyilvántartás egyes kérdéseiről szóló 24/2006. (V. 18.) IM rendelet volt. Az irányelv implementációját követően a rendelet két körben került módosításra, az elsőben több pontot érintő változás következett be, ezek között szerepelt a cégbíróságok kötelezettségei kapcsán a

¹⁰³ DMIZSÁK GEORGINA MÁRIA: *VÁLTOZÓ JOGSZABÁLYOK – 2023. augusztusi hatályba lépéssel* (https://birosag.hu/sites/default/files/2023-08/2023_augusztusban_hatalyba_lepo_jogszabalyok.pdf, letöltés ideje: 2024.01.25.)

¹⁰⁴ 21/2006. (V. 18.) IM rendelet I. melléklet B) 14) bekezdés 5. rovat

¹⁰⁵ 21/2006. (V. 18.) IM rendelet 6. sz. melléklet

¹⁰⁶ 21/2006. (V. 18.) IM rendelet 7. sz. melléklet

¹⁰⁷ 21/2006. (V. 18.) IM rendelet 1. sz. melléklet 4. pont

¹⁰⁸ 21/2006. (V. 18.) IM rendelet 1. sz. melléklet ac) pont

¹⁰⁹ 21/2006. (V. 18.) IM rendelet 6. sz. melléklet

¹¹⁰ 21/2006. (V. 18.) IM rendelet 7. sz. melléklet

cégadatok tárolásának módja¹¹¹, valamint információcserének eljárása¹¹², amelyet az uniós tagállami cégnyilvántartások összekapcsolását szolgáló rendszerén keresztül kell elvégezni.¹¹³

A második fázisban a szabályozások informatikai jelleget öltenek magukra, így a korlátolt felelősségű társaságok bejegyzése keretében használt formanyomtatványok¹¹⁴, valamint a cégbíróság által használt informatikai rendszer terén.¹¹⁵

A Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálat működéséről, valamint a céginformáció költségtérítéséről szóló 1/2006. (VI. 26.) IRM rendeletről, valamint az ingyenes céginformációról szóló 47/2007. (X. 20.) IRM rendeletről is kihatott az irányelvek implementációja, azonban azok csak kisebb változásokhoz vezettek, így az előbbi esetében a legnagyobb módosítás a céginformáció árai keretében történt¹¹⁶, míg az utóbbi esetében szövegformálásra került sor¹¹⁷.

VI. Szupranacionális társasági formák

A következő fejezetekben ezen társasági formák alapítása kerül bemutatásra, illetve azok magyar jogban való megjelenése. Ez utóbbiról ki kell emelni, hogy Magyarországon a gazdasági társaságok alapítása körében formakényszer érvényesül,¹¹⁸ amely azt jelenti, hogy kizárólag a Polgári Törvénykönyvben megnevezett négy gazdasági társasági forma alapítható, ezek a közkereseti társaság, betéti társaság, korlátolt felelősségű társaság, részvénytársaság. Azonban Magyarország, mint az Európai Unió tagállama, kötelezettséget vállalt az egyes uniós normák betartására. Így mégis az a helyzet áll elő, hogy a négy „tipikus” társasági forma mellett megjelenik az uniós jogból „hozzáadott” három szupranacionális társasági forma is. Ezek alapján felvetődik a kérdés, hogy a jogi személyek polgári jogi struktúrája mennyiben és miként alkalmazandó ezen társasági formák tekintetében. De akár az is érdekes jelenség, hogy uniós szinten társasági formaként jelenik meg a szövetkezet és az egyesülés, míg hazánkban nem. Arra

¹¹¹ 24/2006. (V. 18.) IM rendelet 8. §

¹¹² 24/2006. (V. 18.) IM rendelet 12/C. §

¹¹³ Ezen változások 2023. augusztus 1-jével léptek hatályba.

¹¹⁴ 24/2006. (V. 18.) IM rendelet 5. § (1) bek.

¹¹⁵ 24/2006. (V. 18.) IM rendelet 5. § (2) bek.; Ezen változások 2024. január 1-jével léptek hatályba.

¹¹⁶ 1/2006. (VI. 26.) IRM rendelet 9/A. § (5) bek. a) pont

¹¹⁷ 47/2007. (X. 20.) IRM rendelet 2. § (2) bek.; 3. § (1) bek.; 4. § (2) bek.; 5. § (3) bek.

¹¹⁸ Ptk. 3:89. §

tekintettel, hogy a kérdés megválaszolása akár egy önálló dolgozatban nyerhetne választ, ezt csupán elmélgdő kérdésnek kívántam szánni.

VI. 1. Az Európai Gazdasági Egyesülés (EGE)

Az első szupranacionális társaság az EGK Miniszterek Tanácsa 2137/85 rendelete által megalkotott az Európai Gazdasági Egyesülés volt,¹¹⁹ amelyet francia mintára, a *groupement d'intéret économique (GIE)* gazdasági érdekcsoport alapján modelleztek.¹²⁰ Ezen új társasági forma kialakítása a gazdasági élet résztvevőinek határon átnyúló együttműködését segíti elő, amely az erőforrások, tevékenységek és kompetenciák összevonásának köszönhető.¹²¹

Az európai gazdasági egyesülés számos gazdasági szektorban fejtheti ki működését, így többek között az ipar, kereskedelem területén, ahol elősegíti a piacra lépési, információs, fejlesztési, tudományos kísérleti tevékenységet, valamint bizonyos termékek közös előállítását, ezenfelül kifejezetten alkalmas a kis- és középvállalkozások integrálására. Azonban, ahol igazán kiemelő népszerűségnek örvend az a harmadik szektor, ügynökségek, ügyvédi és könyvelő irodák, üzleti-befektetési vagy építészeti tanácsadó irodák előszeretettel választják ezt a társasági modellt. Népszerűségét statisztika is mutatja, hiszen az 1993 végéig közel 500 egyesületet vettek nyilvántartásba az Európai Unió területén, ennek száma pedig 1997 végére már a 800-at is meghaladta.¹²²

VI. 1. 1. Az Európai Gazdasági Egyesülés alapítása

Kizárólag előzmény nélkül alapítható, azaz esetében kizárt a származékos alapítás lehetősége. Az egyesülés anyagi jogi alapjaihoz tartozik az alapító szerződés kritériumainak uniós rendezése, továbbá alapítók számának meghatározása. Az alapítás szerződéssel megy végbe, amelynek minimális kötelező tartalmi elemeit a rendelet magában foglalja,¹²³ illetve kimondja, hogy a létrehozni kívánt társaságnak székhellyel kell rendelkeznie.¹²⁴ Az alapításához legalább

¹¹⁹ 2137/85/EGK rendelet az Európai Gazdasági Egyesülésről

¹²⁰ GLEICHMANN, K.: *Überblick über neue Kooperationsformen und Entwicklungen im Gesellschaftsrecht der EVG in AG* 6/1988 27.

¹²¹ PAPP, 2011. 621.; 2137/85/EGK rendelet összefoglalója (<https://eur-lex.europa.eu/HU/legal-content/summary/european-economic-interest-grouping.html>, letöltés ideje: 2024.01.25.)

¹²² DR. TÓTH RÓBERT: *Az európai gazdasági egyesülés*. Céghírnök, 2003/12., 13-14.; TÓTH RÓBERT: *Az európai gazdasági egyesülés II*. Céghírnök, 2004/1. 3-4.

¹²³ 2137/85/EGK rendelet 5. cikk

¹²⁴ 2137/85/EGK rendelet 5. cikk

két tag szükséges: tagjai természetes személyek, jogi személyek, jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságok lehetnek.¹²⁵ Az anyagi jogi szabályok körébe tartoznak továbbá a telephelyre¹²⁶, belső szervezetre¹²⁷, illetve tagsági jogviszonyra¹²⁸ vonatkozó szabályok is.

Eljárásjogi hatással bír az egyesülés székhelye. A székhely fontos szerepet játszik a társaság működésében, ugyanis ahhoz, hogy a társaság érvényesen létrejöjjön, nyilvántartásba kell venni, méghozzá azon tagállam területén, ahol székhelye található, így ezen állam jogosult kijelölni a bejegyzésre illetékes nyilvántartást vagy nyilvántartásokat, illetve a bejegyzésre vonatkozó szabályokat.¹²⁹ A rendelet eljárásjogi oldalról rendezi annak kérdését, ha egy adott állam több területi egységből tevődik össze és minden egység sajátos jogrendszerrel rendelkezik, az adott területi jogi rezsimit kell alkalmazni a társaság nyilvántartásba vétele során.¹³⁰

A tagi felelősség itt is előkerül. Az egyesülés tagjai korlátlanul és egyetemlegesen felelnek az egyesülés tartozásaiért, azonban ez csak mögöttes felelősség, ami azt jelenti, hogy a hitelező követelésének kielégítését elősorban az egyesüléssel szemben kell, hogy megkísérelje, a tagokkal szembeni fellépésre pedig csak ezt követően kerülhet sor. Ez alól kivételt képeznek az adótartozások, melyek esetében nincs mögöttes felelősség, hanem azok megfizetése az egyes tagok kötelezettsége is. Ez azzal magyarázható, hogy az együttműködésből származó profit a tagoknál keletkezik és ott adóztatható. A tagok egymás közötti felelősség kérdésében az adott ügyre vonatkozó, konkrét megállapodásokat köthetnek.

VI. 1. 2. Az Európai Gazdasági Egyesülés magyar jogra gyakorolt hatása

Az európai gazdasági egyesülésre vonatkozó rendeleti szabályok további jogalkotási aktus nélkül épülnek be a belső jogrendszerbe, szabályozás csak azon kérdések esetében volt megengedett, amelyekre maga a rendelet adott felhatalmazást vagy lehetőséget.

¹²⁵ 2137/85/EGK rendelet 4. cikk (1) bek.

¹²⁶ 2137/85/EGK rendelet 10. cikk

¹²⁷ 2137/85/EGK rendelet 16. cikk (1) bek.

¹²⁸ 2137/85/EGK rendelet 27-30. cikk

¹²⁹ 2137/85/EGK rendelet 6. cikk

¹³⁰ NAGY PÉTER: *A gazdasági társaságok elsődleges letelepedési jogának problémája, és az erre adható közösségi jogi megoldások*. Phd Értekezés, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, Miskolc 2010. 35-69.

Az európai gazdasági egyesülés elsődleges szabályozása a 2003. évi XLIX. törvényben lelhető fel, amely egyfajta magyar végrehajtó normaként szolgál. Ezen jogszabály magában foglalja az egyesülés egyes aspektusaira vonatkozó további jogszabályi rendelkezéseket. Elsősorban kimondja, hogy az európai gazdasági egyesülés jogi személyiséggel rendelkezik és annak alapítására vonatkozó szabályai a 2137/85/EGK rendeletben lelhetőek fel, amelyeket a magyar jogszabályban foglalt előírásokkal kiegészítve kell figyelembe venni¹³¹.

A cégbejegyzésre, valamint az egyesülésre vonatkozó cégeljárásra a Ctv., míg a társaság alapítására, szervezetére, a vezető tisztségviselőivel szembeni kizáró okokra és összeférhetetlenségére, illetve tag kizárására a Polgári Törvénykönyv egyes rendelkezései irányadóak. A következőkben szeretnék bemutatni két előírást, amelyekkel a Ctv. kiegészült a 2137/85/EGK rendelet belső jogba való beépülését követően.

Az egyik ilyen eset, hogy a Ctv. rendelkezése az európai gazdasági egyesülés bejegyzésére, valamint törlésére kerülő adatok „sorsát” illetően. Ennek keretében előírja, hogy ezen adatokat a cégjegyzékbe való bejegyzését követő harminc napon belül a cégbíróság megküldi az Európai Unió hivatalos közlemények közzétételéért felelős hivatalának, akik azt nyilvánosságra hozzák az Európai Unió Hivatalos Lapjában. Ennek során a cégbíróság feltünteti a bejegyzésre vonatkozó végzésének számát, a végzés keltét, azt a tényt, hogy megjelentetésre Magyarországon a Céglapban is sor került, valamint a Céglapban történt megjelenés napját is.¹³²

Másik esete pedig a cég székhelye változásának bejegyzésére irányuló eljárás előírásai kapcsán jelenik meg, ahol rendelkezik az európai gazdasági egyesülés (valamint más szupranacionális társasági formák) székhelyének más tagállamba történő áthelyezéséről, de mint ahogy az már korábban megállapításra került, alapításról itt nem beszélhetünk.¹³³

VI. 2. Az Európai Részvénytársaság (SE)

A második szupranacionális társasági forma az európai részvénytársaság. A legelső rendelettervezet, amely érintette a társaságot 1970-ben került a Tanács elé, azonban sokkal

¹³¹ 2003. évi XLIX. törvény 1. §

¹³² Ctv. 20. § (7) bek.

¹³³ Ctv. 54. § (5) bek.

később, egészen 2001-ben került elfogadásra, akkor már egy másik, továbbfejlesztett tervezet. Végül a 2157/2001/EK rendelet 2004-ben lépett hatályba.

A rendeletben foglalt anyagi jogi rendelkezések többek között kiterjednek az alapítás¹³⁴, székhely¹³⁵, alapszabály¹³⁶, szervezeti felépítés¹³⁷, valamint a tőkekövetelmények¹³⁸ szabályozására. A rendelet azonban nem önmagában nyújt teljeskörű szabályozást, hanem az a Tanács 2001. október 8-i irányelvével, az európai részvénytársaság statútumának a munkavállalói részvételre vonatkozó kiegészítéséről szóló 2001/86/EK irányelvvel párosult. Már az irányelv nevéből kitűnik, hogy ezen jogi norma a rendelet kiegészítésére szolgált, és olyan kérdésekben nyújtott segítséget, valamint olyan területeket fedett le szabályozásában, melyekre a rendelet önállóan nem volt elegendő.

Az európai részvénytársaságra vonatkozó szabályok jelentős mértékben különböznek az európai gazdasági egyesülésre vonatkozó jogi előírásoktól elsősorban a forma létrejöttének időpontját tekintve. Magyarország 2004-ben csatlakozott az Európai Unióhoz, melynek során számos kötelezettségnek eleget kellett tennie, így többek között jogrendszerébe be kellett építenie meghatározott uniós normákat. Az egyik ilyen norma a már korábban említett európai gazdasági egyesülésről szóló rendelet volt, amely abban a pillanatban már vagy 15 éves joggyakorlatnak örvendett, ezzel szemben az európai részvénytársaság szabályozása a csatlakozás évében lépett hatályba, így mind a már meglévő, mind pedig a csatlakozó tagállamok tekintetében újdonságnak számított.

További különbség fedezhető fel a tekintetben is, hogy milyen vállalati formák számára adnak lehetőséget ezek az uniós szabályok, így az európai gazdasági egyesülés a kis- és középvállalkozások¹³⁹, míg az európai részvénytársaság a nagyvállalkozások határon átvéelő együttműködését segíti elő. Ezenfelül a szabályozásuk is eltér egymástól, az előbbinél egyszerűbb, egy rendeletben összeszedett szabályozást vélhetünk felfedezni, ezzel szemben itt,

¹³⁴ 2157/2001/EK rendelet II. cím

¹³⁵ 2157/2001/EK rendelet 7. cikk

¹³⁶ 2157/2001/EK rendelet 6. cikk

¹³⁷ 2157/2001/EK rendelet III. cím

¹³⁸ 2157/2001/EK rendelet 4. cikk

¹³⁹ 2137/85/EGK rendelet 3. cikk

az európai részvénytársaságnál ennél összetettebb a szabályozás, amelyre azon tény is rávilágít, hogy rendelet mellett irányelv is tartalmaz rá vonatkozó előírásokat.¹⁴⁰

VI. 2. 1. Az Európai Részvénytársaság alapítása

A társasági forma alapítására számos módszer létezik, mindegyik megegyezik azonban abban, hogy származékos alapítással jönnek létre, azaz az európai gazdasági egyesüléssel szemben nincs módja annak, hogy valaki egyből európai részvénytársaságot hozzon létre. Továbbá főszabály szerint kizárólag uniós illetőségű jogi személyek, gazdasági társaságok vagy vállalkozások alapíthatnak európai részvénytársaságot az alapítás rendeletben elismert típusától függően változva, az egyetlen kivételt a 2157/2001/EK rendelet rögzíti.¹⁴¹ E változatos formákat a dolgozat VI. számú mellékletében foglalt táblázat összegzi.

Az első mód a részvénytársaságok egyesüléssel való alapítása, amelynek előfeltétele, hogy a létesítő okiratban szereplő székhely és a központi ügyintézés helye az Európai Unión belül helyezkedjen el és legalább két társaságra eltérő tagállam joga vonatkozzon.¹⁴²

Ez két módon mehet végbe, az egyik a beolvadás¹⁴³, amelynek esetében az egyik jogalany átveszi a jogelőd vagyoni jogait és kötelezettségeit, így az átvevő társaság fog európai részvénytársaság formájában tovább működni az egyesülést követően. A másik az összeolvadás¹⁴⁴, amikor két vagy több alapító egyesül ezáltal létrehozva egy új európai részvénytársaságot.

Az egyesülés esetén a társaságok kötelezettsége egy kucsdokumentum, az egyesülési szerződés tervezet¹⁴⁵ elkészítése, amelynek kötelező tartalmi elemeit a rendelet előírja. Ahhoz, hogy a társaságok eljuthassanak az egyesülés fázisáig számos belső döntést szükséges hozniuk. Elősorban szükséges beszerezni minden egyes egyesülni kívánó társaság közgyűlésének jóváhagyását az egyesülési tervezet kapcsán¹⁴⁶. Ezt követően döntést kell hozni az európai részvénytársaság munkavállalóinak részvételéről, valamint az egyesülést jogszerűségi

¹⁴⁰ VEZEKÉNYI URSULA: *Az európai részvénytársaság Societas Europaea I.* Céghírnök, 2005/2., 10-12.

¹⁴¹ 2157/2001/EK rendelet 2. cikk (5) bek.

¹⁴² 2157/2001/EK rendelet 2. cikk (1) bek.

¹⁴³ 2157/2001/EK rendelet 17. cikk (2) bek. a) pont

¹⁴⁴ 2157/2001/EK rendelet 17. cikk (2) bek. b) pont

¹⁴⁵ 2157/2001/EK rendelet 20. cikk (1) bek.

¹⁴⁶ 2157/2001/EK rendelet 23. cikk (1) bek.

szempontból is meg kell vizsgálni.¹⁴⁷ Ehhez minden egyes társaság tagállamának bírósága, közjegyzője, illetve egyéb illetékes hatóság tanúsítványa szükséges, amely igazolja az egyesülés előtti intézkedések megtörténtét és az alaki követelmények teljesítését.¹⁴⁸ Ezen tanúsítványt a közgyűlések jóváhagyásával együtt be kell nyújtani az alapítani kívánt európai részvénytársaság székhelye szerinti tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságához, amely elvégzi a jogszerűség vizsgálatát, a tagállam belső jogának való megfelelést, illetve megvizsgálja, hogy eleget tettek-e a 2157/2001/EK rendeletben, valamint a 2001/86/EK irányelvben foglaltaknak.¹⁴⁹ Amennyiben minden feltételnek megfelelt, úgy az egyesülés a bejegyzés napján hatályba lép.¹⁵⁰

A másik alapítási mód az európai részvénytársaság holdingtársaság alapítása.¹⁵¹ Ehhez legalább kettő részvénytársaság vagy korlátolt felelősségű társaság szükséges, amelyek székhelye a Közösség területén található és ez esetben ezen társaságok nem szűnnek meg, eltérően az előzőekben beszámoltaktól.¹⁵² Minden társaság kötelessége azonos tartalommal elkészíteni az európai részvénytársaság holdingtársaság tervezetét¹⁵³, amelynek tartalmaznia kell egy jelentést. Ebben ismertetésre kerül az alapítás folyamata, annak gazdasági vonzata, valamint a holdingtársaság létrejöttének következményei a hitelezőkre és munkavállalókra egyaránt.

Az egyesüléssel létrejövő európai részvénytársasághoz hasonlóan, ez esetben is szükséges a közgyűlések jóváhagyása¹⁵⁴, valamint a munkavállalók részvételéről való döntéshozás.¹⁵⁵ A holdingtársaságot illető tervezet elkészítését követően, a gazdasági társaságok részvényeseinek három hónap áll rendelkezésre nyilatkozni afelől, hogy kívánnak-e részvényeikkel hozzájárulni az európai részvénytársaság holdingtársaság alapításához.¹⁵⁶ Amennyiben ezen opció mellett döntenek, úgy további egy hónap áll rendelkezésükre a részvények beszolgáltatására¹⁵⁷, így ezáltal részvényeket kapnak a megalakuló holdingtársaságban.¹⁵⁸

¹⁴⁷ 2157/2001/EK rendelet 26. cikk (1) bek.

¹⁴⁸ 2157/2001/EK rendelet 25. cikk (2) bek.

¹⁴⁹ 2157/2001/EK rendelet 26. cikk (3) bek.

¹⁵⁰ 2157/2001/EK rendelet 27. cikk (1) bek.

¹⁵¹ 2157/2001/EK rendelet 32. cikk (1) bek.

¹⁵² 2157/2001/EK rendelet 2. cikk (2) bek.

¹⁵³ 2157/2001/EK rendelet 32. cikk (2) bek.

¹⁵⁴ 2157/2001/EK rendelet 32. cikk (6) bek.

¹⁵⁵ 2157/2001/EK rendelet 32. cikk (6) bek.

¹⁵⁶ 2157/2001/EK rendelet 33. cikk (1) bek.

¹⁵⁷ 2157/2001/EK rendelet 33. cikk (3) bek.

¹⁵⁸ 2157/2001/EK rendelet 33. cikk (4) bek.

Az alapítás harmadik módja az európai részvénytársaság leányvállalata.¹⁵⁹ Ennek során az egyes tagállamok joga alapján alapított gazdasági társaságok vagy további jogi személyek, amelyek székhelye és központi ügyintézési helye a Közösség területén helyezkedik el, európai részvénytársaságot hozhatnak létre azáltal, hogy annak részvényeit lejegyzik, a részvények átvételére pedig kötelezettségvállaló nyilatkozatot tesznek.¹⁶⁰ Ennek feltétele, hogy az alapítók közül legalább kettőre más-más tagállam joga vonatkozzon vagy az alapítók közül legalább ketten, legalább két éve rendelkezzenek egy másik tagállam joga szerint működő leányvállalattal vagy egy másik tagállamban működő fiókteleppel.¹⁶¹

Az alapítás negyedik módja, ha már egy létező részvénytársaság átalakul európai részvénytársasággá.¹⁶² Ennek feltételei, hogy az eredeti részvénytársaság valamely uniós tagállam nemzeti joga alapján jött létre, székhelye a Közösség területén van, valamint legalább két éve rendelkezik olyan leányvállalattal, amely más tagállam jogának hatálya alá tartozik.¹⁶³ Fontos kiemelni, hogy az európai részvénytársasággá átalakulás nem eredményezi az eredeti társaság megszűnését, valamint új jogi személy létrejöttét sem.¹⁶⁴

Az európai részvénytársaság ötödik, egyben utolsó módja, amikor az európai részvénytársaság alapít egy európai részvénytársaság leányvállalatát,¹⁶⁵ amely a többi módhoz képest eltér attól a szabálytól, miszerint a részvénytársaságnak több részvényessel kell rendelkeznie.¹⁶⁶

VI. 2. 2. Az Európai Részvénytársaság magyar jogra gyakorolt hatása

Ahogy az már korábban is említésre került az európai részvénytársaság szabályozása két jogforrásban helyezkedik el: rendeletben és irányelvben. Az alapítás szabályai a rendeletben

¹⁵⁹ 2157/2001/EK rendelet 35. cikk

¹⁶⁰ 2157/2001/EK rendelet 2. cikk (3) bek.

¹⁶¹ 2157/2001/EK rendelet 2. cikk (3) bek. a)-b) pont

¹⁶² 2157/2001/EK rendelet 37. cikk

¹⁶³ 2157/2001/EK rendelet 2. cikk (4) bek.

¹⁶⁴ 2157/2001/EK rendelet 37. cikk (2) bek.

¹⁶⁵ 2157/2001/EK rendelet 3. cikk (2) bek.

¹⁶⁶ ÖRKÉNYI ÉVA: *Az Európai Részvénytársaság*. Közjegyzők Közlönye, 2006/2., 3-9.

találhatóak meg, míg ezzel szemben a származtatott alapítás folyamatába illeszkedő, a munkavállalók bevonására vonatkozó szabályok az irányelvben vannak összefoglalva.

Ezen két különböző formájú jogi norma más-más módon érvényesül az Európai Unió tagállamainak belső jogában, a rendelet közvetlenül alkalmazandó, nincs szükség implementációra, míg az irányelvek esetében igen. Magyarországon e két norma egységesen, a rendelet további végrehajtó szabályai és az irányelvi implementáció egy jogszabály alatt került szabályozásra az európai részvénytársaságról szóló 2004. évi XLV. törvényben. A törvény egyrészt rendelkezik azon kérdésekről, melyekre a rendelet felhatalmazása kiterjedt, másrészt pedig magába foglalja az irányelv munkavállalóira vonatkozó rendelkezéseit is.

Megállapítható, hogy a 2004. évi XLV. törvény egy komplex felépítésű, vegyes jellegű jogszabály. Felépítését tekintve megosztható végrehajtó, valamint implementáló rendelkezésekre, míg vegyes jellegét az utaló, anyagi, illetve vegyes szabályok összessége is adja. Az utaló szabály körébe több rendelkezés tartozik, de az alapítás szempontjából az a fontos, amely az európai részvénytársaság alapításának nyilvántartásba vételére, illetve a társasági formára vonatkozó cégeljárásra a Ctv. rendelkezéseit rendeli használni.¹⁶⁷ Anyagi jogi szabályok közé tartozik például a székhely kérdése, amelyre a törvény előírja, hogy az alapszabályában meghatározott székhelye a központi ügyintézés helye¹⁶⁸. Vegyes szabályok körébe pedig például az alapítás, amelyek közül a rendelet az egyesülés és a holdingtársaság tekintetében tartalmaz végrehajtó, kiegészítő szabályokat. Az egyesüléshez kapcsolódóan a részvényesekkel történő elszámolás és a hitelezők biztosíték-követelési joga anyagi jogi garanciákat nevesít, míg további számviteli, közjogi alapú szabályokat is kapcsol a törvény az eljáráshoz.¹⁶⁹

VI. 3. Az Európai Szövetkezet (SCE)

A soron következő harmadik szupranacionális társasági forma az európai szövetkezet, mely az európai szövetkezet statútumáról szóló 1435/2003/EK rendelet elfogadását követően jött létre. Szabályozásának célja egy egységes jogalkotás kialakítása volt, amely lehetőséget biztosít a

¹⁶⁷ SE-törvény 2. §

¹⁶⁸ SE-törvény 4. §

¹⁶⁹ SE-törvény 5-7. §

szövetkezeti szektorban szereplőknek arra, hogy az addig csak tagállami szinten kifejtett tevékenységüket továbbfejlesszék és azt immáron közösségi szinten tudják gyakorolni.

Az európai szövetkezet tagjai autonómiájuk megőrzése mellett ügyleteket köthetnek egymás között. Ezen ügyletek leginkább áru továbbítására, szállítására vagy valamilyen szolgáltatás teljesítésére irányulnak és céljuk egyrészt a tagok saját szükségleteinek kielégítése, másrészt gazdasági, társadalmi tevékenységeik fejlesztése, amely mind oly módon jön létre, hogy az minden tag számára előnyös legyen.¹⁷⁰

Az európai szövetkezetek szabályozása többretegű, amelynek csúcsán az 1435/2003/EK rendelet található, ezt követi a munkavállalók részvételére vonatkozó 2003/72/EK irányelv, majd az adott tagállam nemzeti normája, végül a részletszabályokról a szövetkezeti alapszabály rendelkezik. A szabályozás így mindkét, azaz közösségi és tagállami szinten egyaránt megjelenik.¹⁷¹ Az 1435/2003/EK rendelet kapcsán kiemelendő, hogy felépítését tekintve, ugyanazon csoportosítás figyelhető meg, mint amely korábban bemutatásra került az európai részvénytársaságoknál.

VI. 3. 1. Az Európai Szövetkezet alapítása

Az európai szövetkezet, hasonlóan a korábbiakban említett európai részvénytársasághoz több módon jöhet létre, azonban tapasztalható eltérés. Az egyik ilyen a jogelőd nélküli alapítás, amelynek előfeltétele legalább öt természetes személy megléte, akiknek lakóhelye az Európai Unió legalább két különböző államában helyezkedik el, vagy legalább öt szervezet, akik szintén legalább két különböző tagállam joga alá tartoznak.¹⁷²

Másik módja, egyesüléssel létrehozott új szövetkezet.¹⁷³ Ez beolvadás/összeolvadás útján valósul meg, amikor is a beolvadással az átvevő szövetkezet veszi fel az európai részvénytársaság formáját.¹⁷⁴ Ezen eljárások megvalósulásához több feltételnek kell teljesülnie, így az egyesülni kívánó jogalanyoknak az Európai Unió területén kell székhellyel

¹⁷⁰ 1435/2003/EK rendelet (10) preambulum bek.s

¹⁷¹ PAPP, 2011, 619. o.

¹⁷² 1435/2003/EK rendelet 2. cikk (1) bek.

¹⁷³ 1435/2003/EK rendelet 19. cikk

¹⁷⁴ 1435/2003/EK rendelet 19. cikk

rendelkezniük, továbbá olyan leányvállalatot kell működtetniük, amely legalább két éve az alapszabályban megjelölt központi ügyintézés helyétől eltérő tagállam joga alá tartozik.¹⁷⁵

Az alapítás harmadik módja a formaváltással való létesítés, ahol már valamely tagállam joga alapján alapított szövetkezet a fent említett feltételekkel alakul át európai szövetkezetté.¹⁷⁶ Fontos kielemezni, hogy bár formaváltás megy végbe, az mégsem eredményezi a jogelőd megszűnését, így nem beszélhetünk új jogalany keletkezéséről.¹⁷⁷

Az európai szövetkezet alapításának módjai mellett azonban egyéb fontos előírásokra is figyelemmel kell lenni. Az alapításhoz meghatározott mértékű jegyzett tőke szükséges, amelynek összege nem lehet kevesebb mint 30 000 euró.¹⁷⁸ Emellett a jogalkotó az alapszabályban foglalt adatok kapcsán is előírt szabályozást, ez alapján a létesítő okiratban szereplnie kell a szövetkezet nevének (SCE rövidítéssel együtt), székhelyének, működésével elérni kívánt céljának, alapítók adatainak, jegyzett őke összegének és a részjegyek névértékének, illetve számos más információnak.¹⁷⁹

VI. 3. 2. Az Európai Szövetkezet magyar jogra gyakorolt hatása

Magyarországon a rendelet végrehajtására vonatkozó kötelezettségnek a jogalkotó az európai szövetkezetéről szóló 2006. évi LXIX törvényben tett eleget, beleértve az irányelvi implementációs kötelezettséget is. Így a tagállami szabályozás hazánkban ezen jogszabályban érvényesül.

A rendelet hierarchikusan szabályozza az alkalmazandó jogszabályok szintjeit. Főszabály szerint a rendelet előírásai bírnak kötelező erővel az európai szövetkezetre, és ezen jogi aktus utasításai alapján és keretei között kerülni sor a szövetkezet alapszabályában foglalt rendelkezések elfogadására. Amennyiben pedig a rendelet egy adott kérdésben nem vagy csak részben tartalmaz szabályozást, úgy az adott szövetkezet székhelye szerint illetékes tagállam nemzeti jogszabálya az irányadó. Végző esetben, ha az adott tagállami jogszabály sem rendelkezik egy meghatározott kérdésről, akkor az európai szövetkezet alapszabályának

¹⁷⁵ 1435/2003/EK rendelet 2. cikk (1) bek,

¹⁷⁶ 1435/2003/EK rendelet 35. cikk

¹⁷⁷ 1435/2003/EK rendelet 35. cikk (1) bek.

¹⁷⁸ 1435/2003/EK rendelet 3. cikk (2) bek.

¹⁷⁹ 1435/2003/EK rendelet 5. cikk (4) bek.; PAPP, 2011. 621-632.

szabályai az irányadóak a meghatározott székhely szerinti tagállam jogával összhangban alapított szervezetekkel megegyező módon.¹⁸⁰

A fentieknek megfelelően nemzeti jogszabályunk, a 2006. évi LXIX. törvény rendelkezik többek között az európai szervezet egyesüléssel való alapításáról¹⁸¹, valamint a munkavállalók bevonásáról a döntéshozási eljárásba. Végrehajtó és implementáló komplex jellege, valamint utaló, anyagi és eljárásjogi szabályokat tartalmazó vegyes jellege az SE-törvényünkkel azonosan épül fel, nemcsak a normák jellegét, hanem szabályozási tárgykörét is tekintve (például utaló szabály a Ctv. alkalmazására a nyilvántartásba vétel kapcsán, a székhely fogalma, az egyesüléssel történő alapítás esetén a tagokkal történő elszámolás szabályai vagy a kapcsolódó számviteli szabályok).¹⁸²

VII. Záró gondolatok

Összegzésképpen megállapítható, hogy a gazdasági társaságok alapítására vonatkozó szabályozások nagyszabású, egymásra épülő lépésekből álló fejlődésen mentek keresztül. Azon tény, miszerint a társasági jogot érintő legfőbb kérdésekre kiterjedő szabályozások egy kodifikált irányelven belül találhatók meg uniós szinten, mutatja, hogy milyen nagy utat járt be ezen jogterület.

Úgy vélem, hogy a jelenleg meghozott és kétségtől a jövőben továbbfejlesztett digitalizációt érintő előírások nagymértékben segítenek a társaság alapításában, legfőképpen a határon átnyúló együttműködés tekintetében. Ezek reális esélyt nyújthatnak több, különböző tagállamban levő állampolgár összekapcsolásában, ezáltal elérve az Európai Unió legfőbb célját, a belső piac megerősítését.

E rendszerezés segített arra is rávilágítani, hogy a magyar szabályozás mennyire korszerű, hiszen hazánkban már az (EU) 2019/1151. irányelv megalkotása előtt elektronikus cégeljárás került alkalmazásra, így annak közösségi szinten való elrendelése nem hatott meglepetésként a már meglévő jogrendszerünkre.

¹⁸⁰ NAGY KRISZTINA: „Az Európai Szövetkezet statútumáról”(SCE) szóló tanácsi rendelet és a hatályos magyar szövetkezeti szabályozás vagyoni jogi rendelkezéseinek összehasonlító jogi elemzése. (2013., <https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/34535>, letöltés ideje: 2024.01.25.) 311-313.

¹⁸¹ SCE-törvény 5. §

¹⁸² SCE-törvény 2., 4. és 5. §

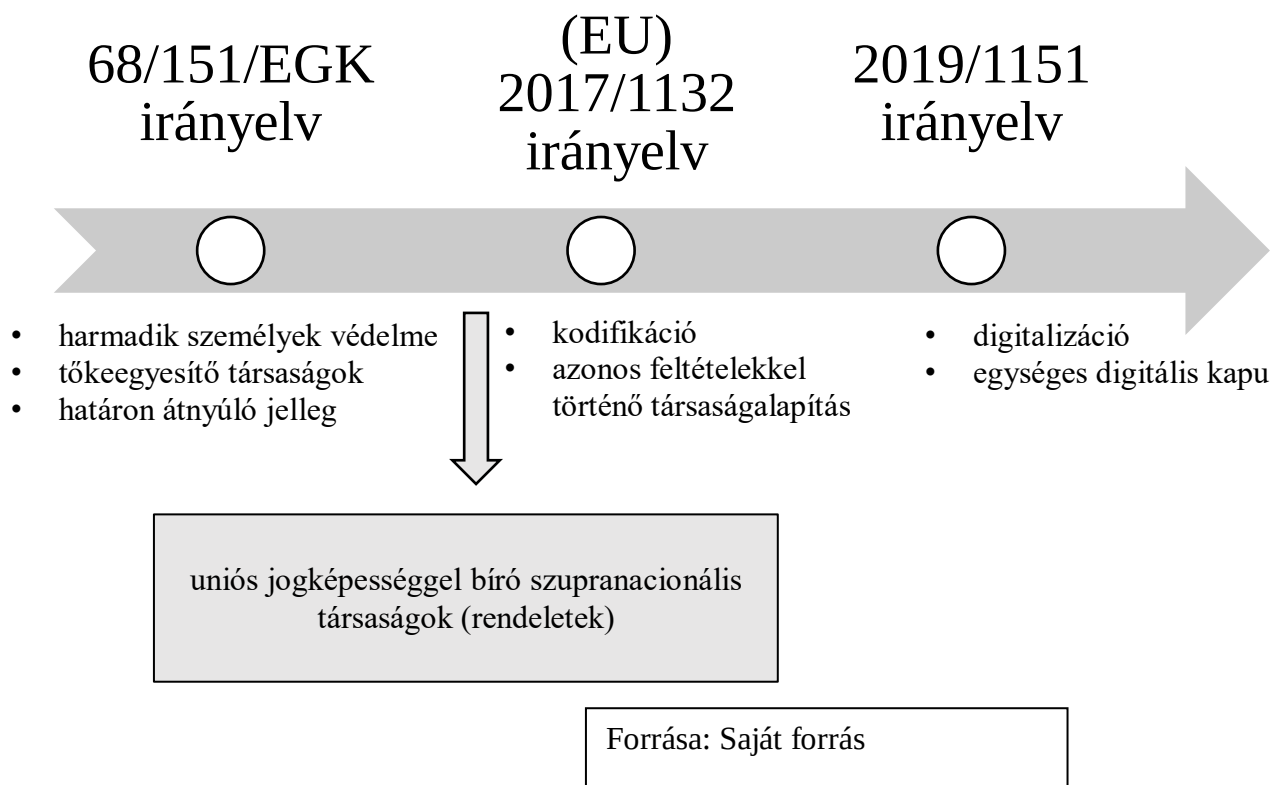
Megfigyelhető, hogy az uniós jogalkotó nem csupán a nemzeti jogszabályokat kívánja összehangolni, hanem egy sajátos módszert alkalmazva, szupranacionális társasági formákat is alkotott, ezzel is egy új megoldást kínálva a határon átnyúló tevékenységet folytatásával kapcsolatban, annak úgymond „új lendületet” adva.

Így mindezek alapján elmondható, hogy a társasági jog, közösségi szinten nagy utat tett meg, vívmányai több irányban jelennek meg. Egyrészt átruházott hatáskörben a tagállamok nemzeti jogában harmonizál anyagi jogi intézményeket, bár azokat sporadikusan érinti, másrészt a digitalizáció révén hat az eljárási és nyilvántartásba vételi szabályokra, harmadrészt kiemelt prioritás az egyesüléssel és szétválással történő alapítás területe, negyedrészt uniós jogképességgel rendelkező önálló társasági formákat kreál. Meglátásom szerint a digitalizáció jelenléte, valamint az ezzel kapcsolatos irányzat, amelyet megfigyelhetünk az Európai Unió számos egyéb területén, lehetőséget kínál arra, hogy ezen fejlődés, változás gyorsabban bekövetkezzen, mint, ahogy az korábban lehetséges volt és további új utakat nyisson meg.

MELLÉKLETEK

I. SZÁMÚ MELLÉKLET

Az Európai Unió társasági jogának eszmerendszere

II. SZÁMÚ MELLÉKLET

Az (EU) 2017/1132 irányelv összehasonlítása a korábban hatályos irányelvekkel

	Régi szabályozás	Új szabályozás
68/151/EGK irányelv és 2017/1132 irányelv	Társasági dokumentumok közzétételének három formája: cégnyilvántartás, tagállami központi hivatalos lap (Cégközlöny), társaság üzleti iratai	Business Register Interconnection System (BRIS), elérhető az európai igazságügyi portálon (tagállami nyilvántartások összekapcsolása)
77/91/EGK tanácsi irányelv és 2017/1132 irányelv	Csak részvénytársaságokra vonatkozó rendelkezések: minimális tőke, tőkeszint fenntartása, megváltoztatása, nyilvános rt. alapító okiratának minimumkövetelményei, védőrendelkezések a részvényesek és hitelezők részére rt. alapítása, alaptőke rendelkezésre bocsátása, fenntartása, felemelése, leszállítása során, rt. létesítő okiratának legalapvetőbb tartalma, nyilvánosságra hozandó adatok köre	Ezek a szabályozások az új irányelvben is szerepet kapnak további kiegészítésekkel, így többek között a: 2. cikkben, 3. cikkben, 4. cikkben, 44. cikkben, 45. cikk (1) bekezdésében, 5. szakaszban
78/855 EKG tanácsi irányelv és 2017/1132 irányelv	Tagállamon belüli egyesülés; csak azonos tagállamon belüli részvénytársaságok vehettek részt az egyesülésben. Az egyesülés két fajtája: beolvadás és összeolvadás, továbbá meghatározta az egyesülés hatályosulásának időpontját és joghatásait.	Az új irányelv is rendelkezik a következő módokról: egyesülés beolvadással, egyesülés új társaság alapításával, egy társaság egyesülése egy másik társasággal, amely az előbbi részvényei legalább 90 %-ának a tulajdonosa, egyesülésnek tekintett egyéb jogügyletek.

82/891/EGK irányelv és 2017/1132 irányelv	Részvénytársaságok tagállamon belüli szétválását szabályozza. A szétválás két fajtája: szétválás különválással és szétválás új társaság alapításával.	Az új irányelv átveszi a korábbi rendelkezéseit teljes egészében (III. fejezet 1. cikk, 2. cikk, 3. cikk, 4. cikk, 5. cikk).
2005/56/EK irányelv és 2017/1132 irányelv	Tőkeegyesítő társaságok határon átnyúló egyesülésére vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz. Három fajtát különböztet meg: beolvadás, összeolvadás (amelyeket a korábbi 78/855 EGK tanácsi irányelv tartalmazott), valamint azon esetet amikor egy társaság a végelszámolás nélküli megszűnésének időpontjában teljes aktív és passzív vagyont arra a társaságra ruházza át, amely rendelkezik a társaság tőkéjét megtestesítő teljes részesedéssel.	Az új irányelv átveszi a korábbi rendelkezéseit teljes egészében (II. fejezet).

Táblázat forrása: Saját forrás

III. SZÁMÚ MELLÉKLET

Szabályok csoportosítása a (EU) 2017/1132 irányelvben

Anyagi szabályok	Eljárási szabályok	Vegyes szabályok
többtagú társaság esetén a tagok számának előírása	közlés a nyilvántartásban	társaság megkezdéséhez szükséges engedély kérdése
felelősség kérdése	nyilvántartások összekapcsolására szolgáló rendszer	egyesülés új társaság alapításával
adatközlés joghatásai harmadik személyekkel szemben	online cégalapítás	szétválás új társaságok alapításával
képviselő		
alapszabály és az alapító okirat közokiratba foglalása		
társaság érvénytelensége/jogkövetkezményei		
részvények kibocsátási értéke		

Táblázat forrása: Saját forrás

IV. SZÁMÚ MELLÉKLET

Az (EU) 2017/1132 irányelvet megelőző társasági jogi irányelvek rendelkezéseinek magyar jogba való implementációja

Magyar jogszabályok	Implementált irányelvek	Tárgykörök, amelyeket érintettek az implementációk
Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény	82/891/EGK irányelv, 2007/36/EK irányelv, 2009/101/EK irányelv, 2009/102/EK irányelv, (EU) 2011/35 irányelv, (EU) 2012/30 irányelv, (EU) 2017/1132 irányelv, (EU) 2017/828 irányelv, (EU) 2019/770 irányelv	Jogi személyek szétválása, nyilvánosan működő társaságok javadalmazási politikája, javadalmazási jelentésének; jogi személy létesítésének érvénytelensége, egyszemélyes társaság létesítése, működése; részvénytársaságok egyesülése, többszemélyes társaságok tagjainak jogszabályi minimum alá csökkenése, részvény névértéke
A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény	82/891/EGK irányelv, 89/666/EGK irányelv, 2001/86/EK irányelv, 2009/101/EK irányelv, 2009/102/EK irányelv, 2009/109/EK irányelv, 2011/35/EU irányelv, 2012/17/EU irányelv, 2012/30/EU irányelv, 2017/1132/EU irányelv, 2019/2121/EU irányelv	Cégek átalakulása szétválással, külföldi vállalkozás magyarországi fióktelepe, munkavállalói részvétel igazolása, egyesülési terv csatolása
Az egyes jogi személyek átalakulásáról, egyesüléséről,	2009/102/EK irányelv, (EU) 2017/1132 irányelv	Jogi személyek átalakulásának, egyesülésének és szétválásának közös szabályai

szétválásáról szóló 2013. évi CLXXVI. törvény		
A tőkeegyesítő társaságok határokon átnyúló egyesüléséről szóló 2007. évi CXL. törvény	2005/56/EK irányelv	Egyesülési szerződés közös tervezete, tanúsítvány, cégbejegyzés, munkavállalói részvétel
A tőkeegyesítő társaságok határokon átnyúló átalakulásáról, egyesüléséről, szétválásáról és egyéb jogharmonizációs célú törvénymódosításról szóló 2021. évi CXXIV. törvény	(EU) 2019/1151 irányelv, (EU) 2019/2121 irányelv	Határon átnyúló egyesülés, határon átnyúló szétválás, átalakulás tervezet

Táblázat forrása: Saját forrás

V. SZÁMÚ MELLÉKLET

Az (EU) 2017/1132 irányelv rendelkezéseinek magyar jogba való implementációja

Módosított jogszabály	Módosítás hatálybalépése
A cégbejegyzési eljárás és a cégnyilvántartás egyes kérdéseiről szóló 21/2006. (V. 18.) IM rendelet	2023. augusztus 20. és 2024. január 1. (kft. és egyszemélyes kft. szerződésmintáira vonatkozó rendelkezések)
Az elektronikus cégbejegyzési eljárás és cégnyilvántartás egyes kérdéseiről szóló 24/2006. (V. 18.) IM rendelet	2023. augusztus 1. és 2024. január 1. (kft. és egyszemélyes kft. szerződésmintáira vonatkozó rendelkezések, cégszavak tárolása, információcsere, formanyomtatványok)
A Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálat működéséről, valamint a céginformáció költségtérítéséről szóló 1/2006. (VI. 26.) IRM rendelet	2023. augusztus 20. (céginformáció költségtérítése)
Az ingyenes céginformációról szóló 47/2007. (X. 20.) IRM rendelet	2023. augusztus 20.

Táblázat forrása: saját forrás, amely készült MIZSÁK GEORGINA MÁRIA i.m. alapján.

VI. SZÁMÚ MELLÉKLET

Az európai részvénytársaság alapításának módjai

Alapítás módja	Tagok	Határon átnyúló elem	Esetleges további feltétel
Egyesüléssel való alapítás (beolvadással, összeolvadással)	Nyilvánosan működő részvénytársaságok (létesítő okirat szerinti székhelye és központja a Közösség területén kell lennie, legalább 2 társaságra eltérő tagállam joga vonatkozik)	Igen	Egyesülési tervezet, munkavállalói részvétel meghatározása, közgyűlési jóváhagyás, egyesülésének jogszerűségének vizsgálata
Részvénytársaság holdingtársaság alapítása	Legalább kettő részvénytársaság vagy korlátolt felelősségű társaság (eltérő tagállam joga alá tartoznak vagy legalább két éve rendelkeznek egy másik tagállam joga alá tartozó leányvállalattal vagy egy másik tagállamban lévő fiókteleppel)	Igen	Holdingtársaság alapításának tervezete, jelentés, részvények minimális összegének megállapítása (amellyel a gt-nek hozzá kell járulnia a holdingtársaság alapításához), munkavállalói részvételtől való rendelkezés, közgyűlés jóváhagyása, részvényesek nyilatkozata (kívánnak-e hozzájárulni a holdingtársaság alapításához)
Európai részvénytársaság leányvállalata	Legalább kettő gazdasági társaság, jogi személy (létesítő okirat szerinti székhelye és központja a Közösségen belül van, további feltétel megegyezik a holdingtársaságban leírtaknál)	Igen	Részvények lejegyzése, részvények átvételére vonatkozó kötelezettségvállaló nyilatkozat

Nyilvánosan működő részvénytársaság alakul át európai részvénytársasággá	Nyilvánosan működő részvénytársaság (létesítő okirat szerinti székhelye és központja a Közösségen belül van; legalább két éve egy másik tagállam joga alá tartozó leányvállalattal rendelkezik)	Igen	Átalakulás tervezet, és jelentés, közgyűlési jóváhagyás
Európai részvénytársaság alapít egy európai részvénytársaság leányvállalatát	Európai részvénytársaság	Nem	Nincs

Táblázat forrása: Saját forrás

IRODALOMJEGYZÉK

- BAKOS-KOVÁCS KITTI: *Átalakulás és hitelezővédelem az uniós normák és a közép- és kelet-európai tagállamok jogának keresztmetszetében*. PhD értekezés, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskola, Szeged, 2012.
- BERKE BARNA, ET.AL: *Európai Társasági jog*; KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó, Budapest, 2002.
- GIANNANTONIO BENACCHIO: *Az Európai Közösség magánjoga*. Polgári jog. Kereskedelmi jog; OSIRIS Kiadó, Budapest, 2003.
- BLUTMAN LÁSZLÓ: *Az Európai Unió joga a gyakorlatban – a Brexit után*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. Budapest, 2020.
- CZIGLER DEZSŐ TAMÁS: *Az Európai Unió kollíziós társasági joga*. ÁJT, 2010/4., 383-420.
- CSEHI ZOLTÁN – KOVÁCS KRISZTIÁN – RODEN GÁBOR: *Az európai magánjog forrásai*. Pázmány Press, Budapest, 2021.
- DE NICOLA, ALESSANDRO: *Il diritto dei controlli societari*. Giappichelli, Torino, 2018.
- DÚL JÁNOS – AT. EL. (szerk.): *Társasági jogi lexikon*. Dialóg Campus, Budapest, 2019.
- GANSKE, JOACHIM: *Das Recht der Europaeischen wirtschaftlichen Interessenvereinigung*, Rehm, Munich, 1988.
- GLEICHMANN, K.: *Überblick über neue Kooperationsformen und Entwicklungen im Gesellschaftsrecht der EVG*. AG 6/1988.
- GOMBOS KATALIN: *Európai jog – Az Európai Unió jogrendszere*. Wolters Kluwer Hungary Kft., Budapest, 2020. (https://mersz.hu/dokumentum/m742YOV1804_1/, letöltés ideje: 2024.01.25.)
- KENT, P.: *Law of the European Union*. Longman Pub Group, London 2001.
- KISZELY KATALIN: *A társasági jogi közösségi jogalkotás útja, a szupranacionális társasági modellek megjelenése a közösségi jogalkotásban*. PhD. értekezés, Budapest, 2009.
- NAGY PÉTER: *A gazdasági társaságok elsődleges letelepedési jogának problémája, és az erre adható közösségi jogi megoldások*. Phd Értekezés, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, Miskolc 2010.
- ÖRKÉNYI ÉVA: *Az Európai Részvénytársaság*. Közjegyzők Közlönye, 2006/2., 3-9.
- OSZTROVITS ANDRÁS (szerk.): *Az Európai Unióról és az Európai Unió Működéséről szóló Szerződések Magyarázata 2*. Komplex Kiadó, Budapest, 2011.

PAPP MÓNICA, VÁRNAY ERNŐ: *Az Európai Unió joga*. Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2017.

PAPP TEKLA (szerk.): *Társasági jog* (egyetemi tankönyv). Lectum Kiadó, Szeged, 2011.

TÓTH RÓBERT: *Az európai gazdasági egyesülés II*. Céghírnök, 2004/1.

TÓTH RÓBERT: *Az európai gazdasági egyesülés*. Céghírnök, 2003/12.

VEZEKÉNYI URSULA: *Az európai részvénytársaság Societas Europaea I*. Céghírnök, 2005/2.

WERLAUFF, E.: *EC Company Law*. *European Business Law Review*, May/June 1998, 169-170.

ONLINE FORRÁSOK

2137/85/EGK rendelet összefoglalója (<https://eur-lex.europa.eu/HU/legal-content/summary/european-economic-interest-grouping.html>, letöltés ideje: 2024.01.25.)

Egységes digitális kapu összefoglaló dokumentum (<https://eur-lex.europa.eu/HU/legal-content/summary/the-single-digital-gateway.html>, letöltés ideje: 2024.01.25.)

Elkészült a javaslat, jöhet az uniós cégbizonyítvány (<https://uzletem.hu/europai-unio/elkeszult-a-javaslat-johet-az-unios-cegbizonyitvany>, letöltés ideje: 2024.01.25.)

Európa Parlament oldala – Ismertető az Európai Unióról (<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/43/a-mindenutt-jelen-levo-digitalis-egyseges-piac>, letöltés ideje: 2024.01.25.)

ETUC Guidelines on the transposition of the Directive On Digital Tools And Processes In: *Company Law*, Brussels, 2021. (https://www.etuc.org/sites/default/files/2021-06/Guidelines_digital%20tools%20Directive%20EN.pdf, letöltés ideje: 2024.01.25.)

KPMG Hungary (2023. február 27.) (<https://blog.kpmg.hu/2023/02/uj-lenduletet-kapnak-a-hataron-atnyulo-tranzakciok/>, letöltés ideje: 2024.01.25.)

MIZSÁK GEORGINA MÁRIA: VÁLTOZÓ JOGSZABÁLYOK – 2023. augusztusi hatályba lépéssel (https://birosag.hu/sites/default/files/2023-08/2023_augusztusban_hatalyba_lepo_jogszabalyok.pdf, letöltés ideje: 2024.01.25.)

NAGY KRISZTINA: „Az Európai Szövetkezet statútumáról”(SCE) szóló tanácsi rendelet és a hatályos magyar szövetkezeti szabályozás vagyoni jogi rendelkezéseinek összehasonlító jogi elemzése. (2013., <https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/34535>, letöltés ideje: 2024.01.25.)

Országgyűlési felszólalás: Héjj Dávid Ádám (2021.11.08.) (https://www.parlament.hu/web/guest/folyamatban-levo-torvenyjavaslatok?p_p_id=hu_parlament cms_pair_portlet_PairProxy_INSTANCE_9xd2Wc9

[jP4z8&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_auth=TFx0Hp88&_hu_parlament cms_pair_portlet_PairProxy_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8_pairAction=%2Finternet%2Fcpql%2Fogy_naplo.naplo_fadat%3Fp_ckl%3D41%26p_uln%3D220%26p_felsz%3D241%26p_szoveg%3D%26p_felszig%3D241](#), letöltés ideje: 2024.01.25.)

Országgyűlés Hivatala Közgyűjteményi És Közművelődési Igazgatóság Képviselői Információs Szolgálat, 2021/61. 2021. október 14.

(https://www.parlament.hu/documents/10181/39233854/Infojegyzet_2021_61_tokeegyesito_tarsasagok.pdf/a1322ad7-fd8c-5b52-8be0-8dda04ded16e?t=1634217582244, letöltés ideje: 2024.01.25.)

SZABADOS TAMÁS: *A jogi személyek személyes joga*. In: JAKAB ANDRÁS – FEKETE BALÁZS (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia* (Nemzetközi magánjog rovat, rovatszerkesztő: Szabó Sarolta, 2018.) (<http://ijoten.hu/szocikk/a-jogi-szemelyek-szemelyes-joga>, letöltés ideje: 2024.01.25.)

SZIKORA VERONIKA: *Az összehasonlító jog fókuszában: Az európai társasági jogi jogközelítés*. (<https://dea.lib.unideb.hu/server/api/core/bitstreams/ed7b3275-bcb1-4f21-afaa-d0d7b93681ae/content>, letöltés ideje: 2024.01.25.)

Your Europe hivatalos oldala (<https://europa.eu/youreurope/#hu>, letöltés ideje: 2024.01.25.)